

TARTU ÜLIKOOL
Pärnu kolledž
Sotsiaaltöö korralduse osakond

Heleri Pelju

**PAIKUSE PÕHIKOOLI JA SINDI GÜMNAASIUMI 4. - 8.
KLASSI NOORTE HUVI- JA VABAAJALINE TEGEVUS
KODUKOHA PIIRKONNAS**

Lõputöö

Juhendaja: dotsent Tiiu Kamdron

Pärnu 2014

SISUKORD

Sissejuhatus	3
1. Teoreetiline ülevaade noorsootööst, noortekeskuste vajadusest ning noorteühingutest	6
1.1. Noorsootöö Eestis ja Euroopas	6
1.2. Noorsootöötaja ülesanded	8
1.3. Noortekeskuste loomise vajadus ning keskustes pakutavad võimalused.....	10
1.4. Eesti Noorteühenduste Liidu roll noorteühingute tegevuses	13
2. Noortele pakutavad huvi- ja vaba aja tegevused kodukoha piirkonnas Paikusel, Sindis ning Eestis üldiselt	16
2.1. Populaarsemad huviharidustegevused ja huvitegevused Eestis.....	16
2.2. Noortele pakutavad huvitegevuse- ja vaba aja sisustamise võimalused Paikusel	18
2.3. Noortele pakutavad huvitegevuse- ja vaba aja sisustamise võimalused Sindis ...	22
3. Uurimus Sindi Gümnaasiumi ja Paikuse Põhikooli 4.–8. klassi noorte huvitegevuse ja vaba aja sisustamise kohta	26
3.1. Uurimisprobleemi seade, uurimiseesmärk, uurimisküsimused ja- ülesanded	26
3.2. Uurimismeetod, uurimuse läbiviimine ja valim.....	27
3.3. Uurimistulemuste analüüs	29
3.4. Järeldused ja ettepanekud.....	43
Kokkuvõte.....	45
Viidatud allikad.....	48
Lisad.....	51
Lisa 1. Küsitluse ankeet	51
Lisa 2. Noorsootöö sisu, eesmärgid ja vanuserühmad Eestis ja teistes riikides.....	59
Lisa 3. Noortekeskustes pakutavad võimalused/tegevused	60
Lisa 4. Uurimuse valim soo, kooli ja klasside järgi (autori koostatud).....	61
Summary	62

SISSEJUHATUS

Noored on ühiskonna arengus tähtsal kohal ja nende vaba aja veetmise võimalused mängivad noorte seas olulist rolli. Seetõttu on tähtis, kuidas noored oma aega kasutavad. Vaba aja sisustamiseks on mitmeid viise, kas osaleda mõne huviringi või noorteorganisatsiooni tegevuses, veeta aega kodus, sõpradega õues või külastada mõnda noortekeskust.

Eesti Avatud Noortekeskuste Ühenduse (EANK) andmetel tegutseb Eestis umbes 248 noortele suunatud asutust vaba aja veetmiseks. Täpset arvu ei ole võimalik määrata, kuna pidevalt on loomisel uued keskused, mõned tegevust lõpetamas või reorganiseerimas. (Eesti Avatud Noortekeskuste...2014)

Teema valik on aktuaalne, kuna ühiskond pöörab palju tähelepanu noorte haridusele, huvitegevusele ja aina rohkem ka vaba aja sisustamise võimalustele ning sellega seotud probleemidele, näiteks vandalismile, varajasele ja liigsele alkoholi, tubaka, uimastite tarbimisele. Teema noorte huvi- ja vaba aja tegevuse uurimiseks pakub autorile huvi nii isiklikul tasandil kui ka Paikuse Avatud Noortekeskuse „PaNoKe“ noorsootöötajana. Autor soovib uurida noorte huvitegevust, osalust noorteühingutes ning vaba aja sisustamise meetodeid.

Lõputöö eesmärgiks on välja selgitada noorte huvitegevuslik koormus, vaba aja tegevused ning noortekeskuste roll selle sisustamisel. Eesmärgi täitmiseks viidi läbi kvantitatiivsel meetodil baseeruv küsitlus Paikuse Põhikooli ja Sindi Gümnaasiumi 4.-8. klasside noorte seas. Antud töö tulemused ning ettepanekud võivad huvi pakkuda kõikidele noortekeskustele, kuid eelkõige uuringus osalenud Paikuse ja Sindi noortekeskustele.

Uurimiseesmärgist lähtudes on töös tõstatatud järgmised uurimisküsimused:

- Kui suur on noorte huvitegevuslik koormus?
- Millega sisustavad noored oma vaba aega peale huvitegevuse?
- Kui suur osa vastajatest külastab regulaarselt mõnd noortekeskust? Millistel põhjustel seda tehakse või ei tehta?
- Millised on noorte ettepanekud ajaveetmisvõimaluste, vahendite ning arendavate tegevuste osas noortekeskuses?

Uurimisküsimustele vastuste saamiseks koostas autor ülevaade teooriast, mis puudutab ankeedis olevaid küsimusi. Teoreetilise osa koostamiseks kogus autor materjali enamasti internetiallikatest, kasutas nii eestikeelseid kui inglisekeelseid materjale. Töös on kasutatud ka kolme seadust, nelja raamatut ning ka autori koostatud praktikaaruannet. Lisaks viidi läbi kaks intervjuud (mõttekriipsu pole siia vaja) Paikuse noortekeskuse juhataja Marika Valteriga ning Sindi Avatud Noortekeskuse juhataja Helle Ventiga.

Lõputöö koosneb kolmest peatükist, millest esimesed kaks kirjeldavad lõputöö teoreetilist poolt ning kolmas peatükk keskendub uurimuse analüüsile. Esimene osa tutvustab lähemalt noorsootööd Eestis ja Euroopas, noorsootöötajate tööülesandeid, noortekeskuste loomise vajadusest ja -pakutavatest võimalustest ning ka noorteühingute tegevust. Lõputöö teine peatükk keskendub lõputööks valitud piirkonna ehk Paikuse valla ja Sindi linna huvi- ja vabaajategevuste võimalusele. Peatükis 2.1 on välja toodud populaarsemad huviharidus ja huvitegevused Eestis. Lisaks on teises peatükis välja toodud Paikuse Huvi- ja Põhikooli, ja Sindi Gümnaasiumi, Muusikakooli ja noortekeskuse poolt pakutavad huvitegevused ning muud vaba aja veetmise võimalused. Lõputöö kolmas peatükk keskendub valimi kirjeldusele, uurimuse analüüsimisele ning järelduste ja ettepanekute tegemisele. Uurimustulemusi väljendatakse mitmete jooniste kaudu. Töös on neli lisa, uurimuse küsitlus ning teoreetilist osa täiendavad tabelid.

Autor soovib tänada Paikuse Põhikooli õppealajuhatajat Sirje Solomit ning Sindi Gümnaasiumis informaatika õpetajat Riina Timbergi, kes olid uurimuse läbiviimisel suureks abiks.

Peamised lõputöös kasutatavad põhimõisted ja lühendid on järgmised:

Noorsootöö – tingimuste loomine noore isiksuse mitmekülgsaks arenguks, mis võimaldab noortel vaba tahte alusel perekonna-, tasemeharidus- ja tööväliselt tegutseda (Noorsootöö seadus 2010).

Noortekeskus – asutus, mis on loodud noorte initsiatiivi toetusel, nende eelistustest lähtuvalt ning tegutsevad eelkõige noorte huve ja vajadusi silmas pidades. Noortekeskuse kesksed tegevused on kontakttöö noortega, noortele suunatud tegevuste teostamine/tagamine ja arendava keskkonna loomine. (ANK 2014)

Noorsootöötaja – lähtub oma töös noorsootöö põhimõtetest ja rakendab erinevaid tegevusi ja meetodeid sõltuvalt noorsootöö valdkonna eripärast, eesmärgist, sihtgrupist. Noorsootöötaja on teadlik noorte elu tegelikkusest ja kohalikest oludest, oskab hinnata noorte vajadusi ja olukorda, valida ning rakendada sobivaid meetodeid ja analüüsida tehtud töö mõjusust. (Noorsootöötaja kutsestandart... 2013: 27)

Noor – 7-26-aastane füüsiline isik; (noorsootöö seadus). Nende vanuse piirides saab kirjeldada kolme erinevate vajadustega vanuserühma: 7-11-aastased lapsed, 12-17-aastased teismelised ning 18-26-aastased noored täiskasvanud. (Noorsootöö strateegia... 2006: 16)

Huviharidus ja huvitegevus – kuulub noorsootöö valdkonda ning on kas pikaajaline (huviharidus) või lühiaajaline (huvitegevus). Huvitegevus on süsteemselt juhendatud tegelemine huvialaga vaba tahte alusel ja tööst vabal ajal, et omandada süvendatud teadmised ja oskused valitud huvialal. (Haridus- ja Teadusministeerium 2014)

Noorteühingud – mittetulundusühing, mille liikmetest vähemalt kaks kolmandikku on noored ja mille eesmärgiks on noorsootöö korraldamine ja läbiviimine (Noorsootöö seadus 2010).

1. TEOREETILINE ÜLEVAADE NOORSOOTÖÖST, NOORTEKESKUSTE VAJADUSEST NING NOORTEÜHINGUTEST

Käesolev peatükk püüab seletada lahti noorsootöö olemuse ja toob välja noorsootöö põhiprintsiibid, mis puudutavad nii Eestit kui Euroopat üldiselt. Samuti käsitletakse noorsootöötaja ülesandeid ning tema vajalikkust ühiskonnas. Peatükis on toodud välja põhjuseid noortekeskuste loomiseks, sealsed võimalused ning antakse ülevaade ka noorteühendustest.

1.1. Noorsootöö Eestis ja Euroopas

Noorsootöö definitsiooni ei ole rahvusvaheliselt ühtselt kokkulepitud. Riigiti võib mõiste varieeruda, sest see sõltub riigi üldisest korraldusest ning ajaloolisest arengust, näiteks sellest, kas noortevaldkond on arenenud kultuuri, religiooni, hariduse või muu teguri mõjul.

Noorsootöö seadus sätestab noorsootöö korraldamise õiguslikud alused, mille § 4 (1) kohaselt on noorsootöö tingimuste loomine noore isiksuse mitmekülgsaks arenguks, mis võimaldab noortel vaba tahte alusel perekonna-, formaalharidus- ja tööväliselt tegutseda. Sama paragrahvi teise lõike kohaselt lähtutakse noorsootöö korraldamisel viiest põhimõttest:

- Noorsootööd tehakse noorte jaoks ja koos noortega, kaasates neid otsuste tegemisse;
- Teadmiste ja oskuste omandamiseks vajalike tingimuste loomisel lähtutakse noorte vajadustest ja huvidest;

- Noorsootöö põhineb noorte osalusel ja vabal tahtel;
- Noorsootöö toetab noorte omaalgatust;
- Noorsootöös lähtutakse sallivuse, partnerluse ja võrdse kohtlemise põhimõttest.

Suurbritannias on noortekeskuste eesmärgiks lisaks eelnevale ka edendada kultuuride ja rahvaste vahelist tolerantsi, toetudes oma töös veel mitmetele punktidele. Noortekeskus põhineb omaosalusel, vabal tahtel ja mitte-formaalsel õppimisel; edendab teadlikust ja julgustab mitmekesise Euroopa kultuuri arengut ning mõistmist; noortekeskused järgivad Euroopa Nõukogu (*Council of Europe*), väärtuseid, hinnates inimõiguseid ning demokraatia paljusust; otsitakse lahendusi probleemidele, näiteks ksenofoobiale (hirm võõramaalaste ees) ja rassismile. (European Network...2014)

Euroopa Nõukogu, kus viimasel paarikümnel aastal on üha põhjalikumalt tegutsetud ühiste noorsootöö arusaamade loomisel, tõdeb: „Noorsootöö peamine eesmärk on noortele tagada võimalusi nende endi tuleviku kujundamiseks. Noorsootöö on üldmõiste sotsiaalsetele, kultuurilistele, harivatele või poliitilistele tegevustele noortega ja noortele. Enamgi veel, noorsootöö tegevused hõlmavad ka sporti ning noortele mõeldud teenuseid.“ (Youth Work 2014) Eestis on noorsootöö reguleeritud seaduse tasandil, nagu ka Euroopa Liidus ja Euroopa Majanduspiirkonna riikides Austrias, Saksamaal, Iirimaa, Norras ja Rumeenias. Lisas 2 välja toodud tabelis on kajastatud nende riikide noorsootöö sisu, eesmärkide ja vanuserühmade võrdlus.

Riikides, kus noorsootöö ei ole iseseisva terminina seaduse tasandil määratletud, lähenetakse sagedamini noorsootöö mõiste avamisele eesmärgipõhiselt. Nii näiteks populariseeritakse Suurbritannias järgmist arusaama: „Noorsootöö aitab noortel õppida iseenda, teiste ja ühiskonna kohta läbi mitteametlike harivate tegevuste, sidudes lõbu, väljakutse, õppimise ja saavutamise“ (ingl. k *enjoyment, challenge, learning and achievement*) (NYA Guide... 2014).

Noorsootöö seaduse § 14 kohaselt rahastatakse noorsootööd riigieelarvest Haridus- ja Teadusministeeriumi eelarve kaudu, toetades noorteprogramme- ja projekte; noorsootöö arendamise riiklike programme, noorsoouuringuid, noorsootööasutusi, noorsootöötajate

koolitusi, noorsootööühinguid ja nende tegevust ning samuti ka rahvusvahelist koostööd noorsootöö alal.

Kuigi noorsootööd defineeritakse riigiti läbi erinevate vaatenurkade, on nii Eesti kui teiste Euroopa riikide ühiseks eesmärgiks noortele arendavate tingimuste loomine ning tegevuste edendamine, luues võimalusi eneseteostuseks haridussüsteemiväliselt.

1.2. Noorsootöötaja ülesanded

Noorsootöötaja ametikoha vajalikkus ühiskonnas on muutumas üha olulisemaks ning hinnatumaks sotsiaalvaldkonna osaks. Noorsootöö põhieesmärgiks on suunata ning aidata noori tegutsemaks iseendi huvides. Noorsootöötajal on mitmeid erinevaid rolle, olles noorele nii abiks tema suunamisel, informeerimisel kui nõustamisel.

Noorsootöötaja on noorsootöö valdkonnas töötav spetsialist, näiteks noortekeskuse töötaja, noorteühingu rühmajuht, kooli huvijuht, muusikakooli õpetaja, huvikeskuse huvihariduse spetsialist, rahvusvahelise noorte vahetusprojekti grupijuht ja noorte karjäärinõustaja. Alates 1990. aastate keskpaigast on noorsootöötajaid õpetatud nii kõrghariduse kui täienduskoolituse tasemel. (Valge 2013: 23)

Euroopa Sotsiaalfondi „Noorsootöö kvaliteedi arendamine“ programmi raames, aastatel 2009-2010 Tartu Ülikooli Sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika instituudi poolt läbi viidud uuringus selgus, et kolmandik noorsootöötajaid on vanuses 17-26 eluaastat ehk kuuluvad ise ka veel noorsootöö seaduse mõistes noorsootöö sihtrühma ning teine kolmandik noorsootöötajaid on vanuses 27-36 eluaastat. Neljal viiest Eesti noorsootöötajal on noorsootöö-alane kõrgharidus ning umbes pooltele valdkonnas tegutsejatele on tegu põhitegevusalaga. Teised teevad noorsootööd kas vabatahtlikuna ja/või lisatöona. (Murakas 2010: 5)

Noorsootööd kui tegevusvaldkonda iseloomustavad ühised põhiväärtused, mis toetuvad üldinimlikele väärtustele, täpsustavad ja täiendavad neid. Noorsootöötaja kutsestandardi kutse-eetika kohaselt on noorsootöötaja (Noorsootöötaja kutsestandard...2013: 38):

- aus ja avatud noorsootöö eesmärkide ja meetodite osas,
- kohtleb noori võrdselt, suhtub noore arvamustesse ja maailmapilti lugupidamise ja sallivusega;
- lähtub töös noorega võrdväärse partnerluse põhimõttest, noorsootöö ja selle korralduse põhimõtetest;
- huvitub noore arvamusest, ideedest, maailmavaatest, s.o. noorest.

Noorsootöötaja kutsestandardi kohaselt on noorsootöötaja töö sisuks individuaalne töö noorega ja noortegruppidega; programmide ja projektide planeerimine, teostamine ja hindamine; ning koostöö noortega, nende vanematega, teiste huvi- ja sidusgruppidega ning valdkondade spetsialistidega. Noorsootöötaja üheks tööosaks on ka professionaalne enesearendamine, seal hulgas eri- ja kutsealane enesetäiendamine, töö ja tegevuste sisu ning meetodite ajakohastamine ning oma füüsilise, vaimse ja emotsionaalse tervise hoidmine. (Noorsootöötaja kutse...2013: 7). Lisaks eelnevatele punktidele kuulub noorsootöötaja tegevusvälja veel (Valge 2013: 25):

- Noorte mitteformaalseks õppimiseks tingimuste loomine ja õppeprotsessi juhendamine, sh noorte arenguvajaduste analüüsimine, nende kaasamine, osaluse toetamine, tagasisidestamine ja hindamine;
- Noorsootöö keskkondade, meetodite ja infokommunikatsioonitehnoloogia mitmekesine kasutamine;
- Noorteinfo vahendamine ja noorte nõustamine,
- Turvalise keskkonna tagamine,
- Noortevaldkonna arendustegevus, sh valdkonna õiguslike aluste, teadmusloome, innovatsiooni ja noortepoliitika arendamine;
- Administreerimine ning inim- ja finantsressursside juhtimine.

Lisaks sellele, et noorsootöötaja peab tagama noorele turvalise keskkonna, suutma luua ning hoida noorega usalduslikku suhtlustasandit, kuulub noorsootöötaja peamiste ülesannete hulka ka tegevuspiirkonna tundmine, seal hulgas teadlikkus noorte elu tegelikkusest, keskkonnast, vajadustest ja eelistustest kohalikest oludest ning ka pakutavatest võimalustest piirkonnas. Noorsootöötaja peab suutma hinnata noorte olukorda ja vajadusi, valimaks ja rakendamaks sobivaid meetodeid ning analüüsimaks

tehtud töö mõjusust. Juhtides mitteformaalset õppimist peab töötaja suutma välja selgitada noorte huvid, leides ning tagades noorele sobiva arendustegevuse. Oluline on märgata noorte probleeme, aidates neid vajadusel nõustamisega või pakkudes sobivaid lahendusi. (Noortekeskuste...2014)

Noorsootöötaja kutsestandarti kohaselt, seitsmenda taseme noorsootöötaja, arendab noortevaldkonda kohalikul ja riiklikul tasandil, juhib noorsootöö asutusi ning juhendab teiste noorsootöötajate tööd. Seitsmenda taseme noorsootöötaja töö sisuks on suhelda laiemal avalikkusega ning luua võimalusi ja tingimusi noortevaldkonna korraldamiseks ning arendamiseks nii kohalikul, riiklikul ning võimalusel ka rahvusvahelisel tasandil. (Noorsootöö kutsestandard 2013: 27) Töökohal vajalikud isikuomadused on empaatiavõime, sallivus, avatus, loovus, algatusvõime, vastutustunne, stressitaluvus, enesekehtestamine, koostöövalmidus. Seitsmenda taseme kvalifikatsiooniga noorsootöötaja võib olla näiteks noorsootöö peaspetsialist, noorteinfo spetsialist või noorsootööasutuse juht. (Noorsootöö kutsestandard 2013: 29)

Noorsootöötaja võib noore jaoks väga oluline ning vajalik tugiisik, kelle poole on igal ajal võimalik abi ning nõu saamiseks pöörduda. Edukal ning noorte seas hinnatud noorsootöötajal on noorega usaldusväärne ja turvaline suhe, kus tagatakse noorele sobiv arendustegevus, vajalik informatsioon ja turvalisus.

1.3. Noortekeskuste loomise vajadus ning keskustes pakutavad võimalused

Noortekeskus on noore jaoks peamiselt vaba aja veetmise koht, kus lisaks sõpradega kohtumisele mängitakse seltskonnamänge, sh lauatennist, lauahokit või piljardit, kasutatakse arvutit ning kuulatakse muusikat. Oluline on noorele võimaldada turvalises ja meeldivas keskkonnas aja veetmine ning näiteks õpitegevustest puhkamine.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse alusel on kohalikel omavalitsustel noorsootöö korraldamiseks mitmeid valikuvõimalusi ning üks neist on avada noortekeskus. Keskuse loomise aluseks on nii noorte huvi kui ka piirkondlikud

vajadused. Noortekeskused on loodud noorte initsiatiivi toetusel ja nende eelistustest lähtuvalt, tegutsedes eelkõige arvestades noorte huve ja vajadusi. Noortekeskuse põhitegevused on kontakttöö noortega, noortele suunatud tegevuste teostamine ja arendava keskkonna loomine. (Valge 2013: 178)

Esmakordselt mainiti noortekeskusi Eestis 1998. aastal, kui kinnitati Narva Noortekeskuse põhimäärus. Selle alusel oli noortekeskus noorsootöösutus, mis korraldab piirkonna noorsootööd. (Narva Noorte... 1998) Noorsootöö seaduse § 3 alusel on noorsootöösutus valla või linna hallatav- või ametiasutus, eraõiguslik juriidiline isik või eraõigusliku juriidilise isiku ettevõtte, mille põhitegevus on korraldada noorsootööd.

Alates 2013. aastast katab noortekeskuste võrk ühtlaselt terve Eesti ning keskused on olemas igas maakonna keskses ja linnades/külades/alevikes, mis asuvad suuremate magistraalide läheduses. Arvuliselt asub rohkem noortekeskusi suuremates maakondades kuid noorte suhtarvu alusel on kõige tihedam noortekeskuste võrk väiksemates maakondades. (Valge 2013: 179)

Noortekeskuste toimimispõhimõtete ja maine ühtlustamiseks kinnitasid Eesti ANK ja valdkonna eksperdid 2013. aastal dokumendi „Noortekeskuste Hea Tava“. Tegemist on soovitusliku abimaterjaliga noortekeskuse asutamisel, arendamisel, toetamisel ja koostöösse kaasamisel. Dokumendi juurde kuulub hindamisleht, mille alusel saab noortekeskus etteantud „Hea Tava“ kriteeriumide järgi hinnata ning vajaduse korral koostada arendusplaanid. (Valge 2013: 179) Noortekeskuse loomisel on oluline noorsootöötaja olemasolu, avatud noorsootöö meetodi kasutamine keskuse töös ning omaette ruumid, mis on noortele avatud vähemalt 20 tundi nädalas (Avatud... 2014: 2).

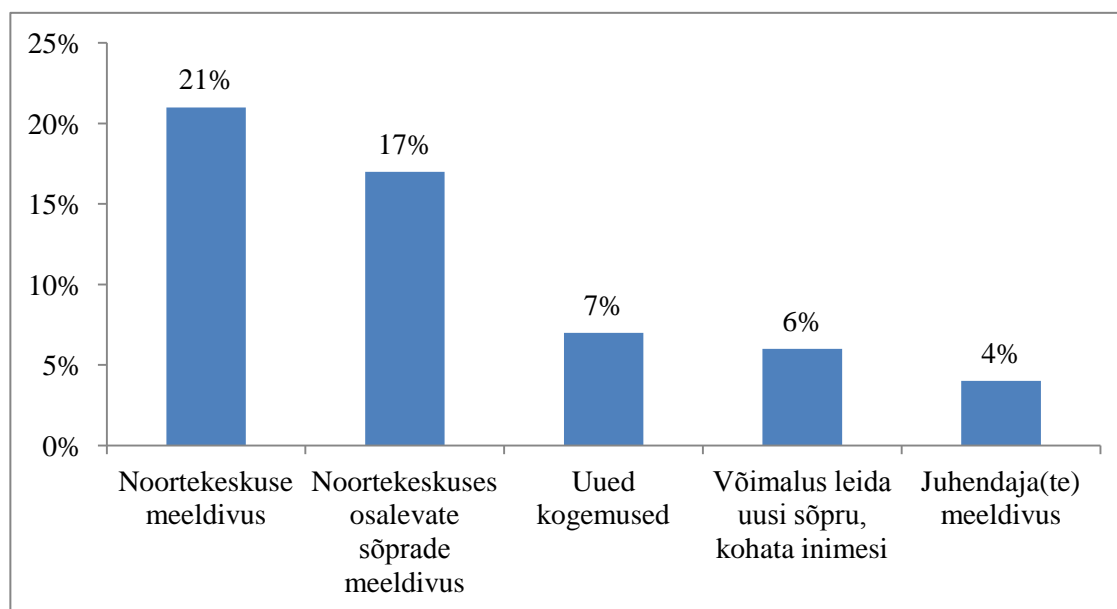
Noortekeskuse tegevusvõimaluste valiku aluseks peavad olema noorte huvid ja piirkondlikud vajadused. Vajalik on jälgida, et keskuses pakutavad tegevused soodustaks noorte omaalgatust ja mitteformaalset õppimist, kogemuste omandamist tegevuse ja suhtlemise kaudu. Noortekeskuse tegevused peavad lähtuma avatud noorsootöö põhimõtetest ning olema noortele võrdselt kättesaadavad. (Valge 2013: 182)

Üldjuhul on noortekeskuses olemas registreerimislaud (*control desk*), võimalik mängida erinevaid lauamänge, kasutada arvuteid ning on olemas võimalused väliseks tegevuseks.

Lisaks on noortekeskusel olemas kontoriosa, tualett ja toidu valmistamise võimalus. (Whole Build...2014) Tavapäraselt on noortekeskus avatud tööpäevadel kella 12.00–19.00/20.00. Mõned noortekeskused on avatud ka puhkepäevadel. Projektide elluviimiseks kasutatakse sageli aktiivselt nädalavahetusi, sest see võimaldab noorsootöös osaleda ka neil, kes nädala sees on hõivatud kooli, töö või teiste tegemistega. (Valge 2013: 182)

Lisas 3 olevas tabelis on toodud välja võimalused ja tegevused, mida noortekeskustes noortele pakutakse. Tabelis on kahte tüüpi tegevusi, tavategevused ehk baastegevused, mis on olemas igas keskusel ning tegevused, mida pakutakse tavapäraselt eriettevalmistuse või lisaressursside olemasolul.

2011. aastal korraldatud uuringus, „Noorte osalemine noorsootöös“, paluti välja tuua kolm kõige olulisemat ning motiveerivat aspekti osalemaks noorsootöövaldkonnas. Küsimusele vastasid 7-26-aastased noored, võimalik oli valida mitu vastuse varianti. Joonis 1 väljendab noortekeskuse tegevuses osalemise peamised põhjused ja nende jagunemist.

Joonis 1. Noortekeskuse küllastamise põhjused (Noored ja noorsootöö... 2012: 58).

Kõige olulisemaks motivaatoriks keskuse külastamisel peeti noortekeskuse meeldivust ning selle töös osalevate sõprade meeldivust. Samuti hinnati uute kogemuste saamist ning võimalusi leida uusi sõpru ja tuttavaid. Juhendajate meeldivus ei olnud oluliseks motivaatoriks noortekeskuse külastamisel.

Eestis tegutsevad noortekeskused kuuluvad enamasti Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendusse ning järgivad Noortekeskuste Hea Tava põhimõtteid. Noortekeskused on omavalitsuste jaoks vajalikud loomaks noortele turvalist kasvukeskkonda, hoides noori keskustes arvestades nende huvide ja piirkondlike vajadustega.

1.4. Eesti Noorteühenduste Liidu roll noorteühingute tegevuses

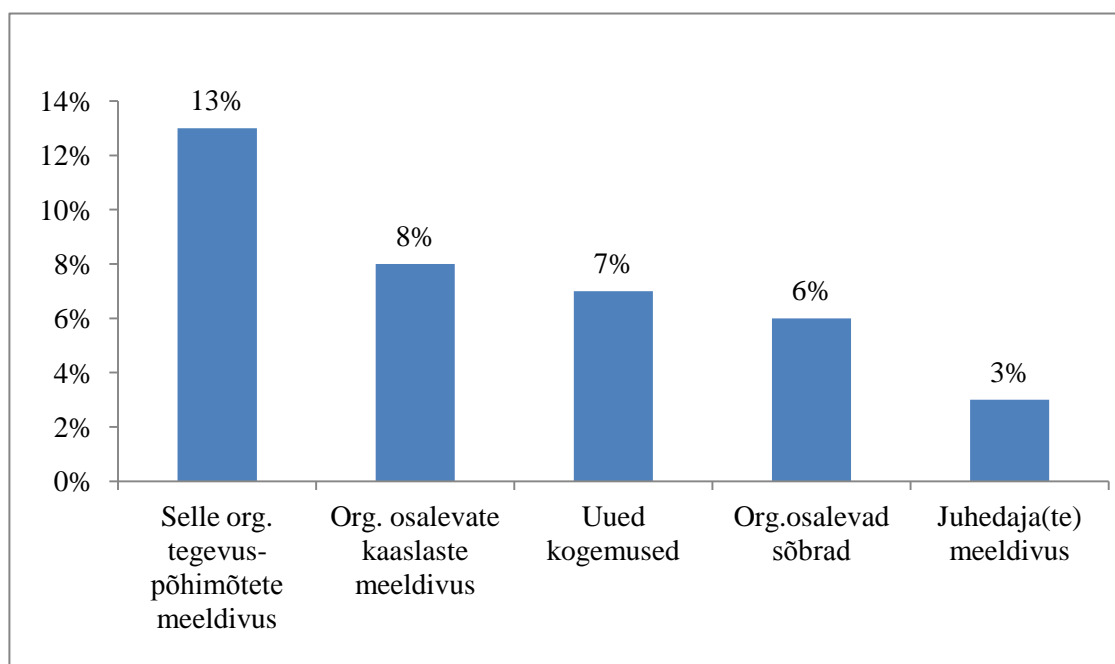
Noorteühendus on noorele üks paljudest võimalustest loomaks uusi tutvusi, omandamaks vajalikke kogemusi ning see läbi sisustamaks ka oma vaba aega. Mida vanemaks muutub sihtgrupp, seda olulisemaks muutub noore jaoks tegevuste põnevus ja kaasahaaravus, mis tõttu muutuvad ka nõudmised tegevuste kvaliteedile suuremaks.

2002. aastal loodud katusorganisatsioon Eesti Noorteühenduste Liit (ENL) ühendab 43 Eestis tegutsevat noorteühendust, 15 maakondlikku noortekogu ja 70 noortevolikogu. Liidu visiooniks on luua suure, aktiivse ja tugeva liikmeskonnaga organisatsioon, mis oleks arvamusi liider noortevaldkonnas ning tõsiseltvõetav koostööpartner ühiskonnas, kus noorte ideed ja aktiivsus on väärtustatud ning otsused tehakse koos noortega. ENL missiooniks on esindada, kaasata ja toetada noorteühendusi läbi koostöö- ja arenguvõimaluste loomise. (Eesti Noorteühenduste... 2014)

Liidu peamiseks eesmärgiks on pakkuda noorteühendustele eestkostet ning soodustada noorte aktiivsust ja osalust ühiskonnas. Eesti Noorteühenduste Liit korraldab noorte osalust toetavaid kampaaniaid ja projekte ning on läbiviinud ka Varivalimisi, mille abil tõstetakse noorte osalusaktiivsust ja teadlikkust poliitikas, ühtlasi valmistatakse ette liikumist valimisea langetamise suunas. (*Ibid*)

Eesti Noorteühenduste Liidu tellimisel läbiviidud uuringu kohasel on umbes 60%-s kohalikest omavalitsustest tegutsemas noorteühendused (Noorsootöö... 2008: 16). 2012. aastal oli noorteühendustesse kaasatud 7–10% noortest ja see näitav on aasta-aastalt mõnevõrra kasvanud, näiteks 2005. aastal oli hinnanguliselt 3% noortest noorteühendustes (Noortemonitor... 2009: 62). 2011. aasta noorteseire kohaselt on noorteühingutega aga kokku puutunud veidi alla kolmandiku noortest (Noored ja noorsootöö... 2012: 50).

Hetkel ei ole süvitsi uuritud, kuidas noorteühingud konkureerivad huvikoolide, spordiklubide kui ka nende tegevustega, mille abil on võimalik teenida juurde taskuraha, on joonisel 2 välja toodud noorte jaoks olulisemad ning motiveerivamad põhjused, osalemaks just noorteühingute tegevuses. Vastajad olid vanuses 7-26 eluaastat, ning võimalik oli valida mitu vastuse varianti.

Joonis 2. Noorteühingutes osalemise põhjused (Noored ja noorsootöö... 2012: 59).

Joonisel 2 nimetatud valikuid hindavad põhjuseid osalemaks noorteühingute tegevuses. Kõige levinuim motivaator on organisatsiooni tegevuspõhimete ning organisatsioonis osalevate kaaslase meeldivus. Samuti ka uued kogemused ning juhendaja(te) meeldivus.

Noorteühingute katusorganisatsioon ehk Eesti Noorteühenduste Liit (ENL) on toeks paljudele Eestis tegutsevatele noorteühendustele, noortekogudele ja noortevolikogudele. Üha rohkem noori eelistab sisustada vabaaega kogedes uut, huvitavat ja kasulikku. Noored, kes noorteühingutes tegutsevad, peavad organisatsiooni tegevuspõhimõtete meeldivust ning isiklikku huvi eriti oluliseks.

2. NOORTELE PAKUTAVAD HUVI- JA VABA AJA TEGEVUSED KODUKOHA PIIRKONNAS PAIKUSEL, SINDIS NING EESTIS ÜLDISELT

Peatükis kaks antakse ülevaade populaarsematest huvitegevustest Eestis ning keskendub eelkõige uurimuses osalenud piirkondade, Paikuse valla ning Sindi linna, huviharidusele ning vaba aja veetmise võimalustele. Suur rõhk on kohalikel noortekeskustel ning huviringe pakkumatel asutustel.

2.1. Populaarsemad huviharidustegevused ja huvitegevused Eestis

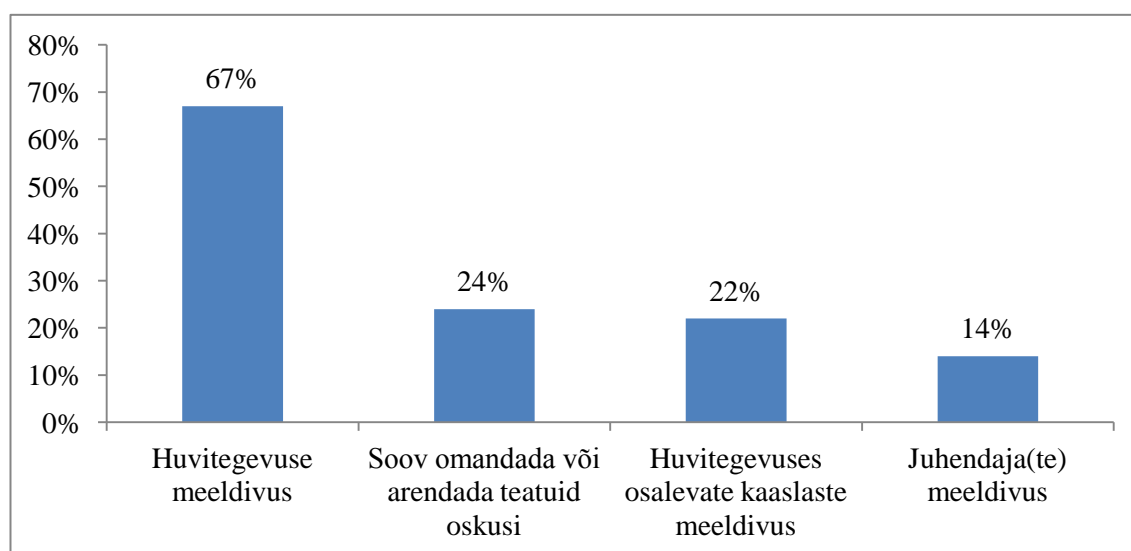
Huvitegevuses osalemine on väga oluline arendamiseks ja õppimaks uusi oskusi. Eestis on noortele loodud mitmeid erinevaid võimalusi kooliväliseks enesearendamiseks ja hobidega tegelemiseks. Suures osas on huvitegevus noortele tasuta kättesaadav ning toetatav kohalike omavalitsuste ja riigi poolt.

2011. aastal korraldatud uuringus „Noorte osalemine noorsootöös“ on noortele defineeritud huvitegevust, kui noortele loodud võimalust tegeleda vabal ajal oma hobidega. Selleks korraldatakse erinevaid ringe, tunde ja treeninguid koolides, huvikoolides, klubides, spordiklubides, noortekeskustes ja mujal, näiteks muusika- ja kunstikool, tehnika-, väitlus-, foto-, näitering, tantsutrenn jne. (Noored ja noorsoo...2012: 43) Huvialahariduse sisuks on süstemaatiline ning pedagoogide juhendatud

õppekavajärgne tegevus suhteliselt pika aja jooksul, et omandada süvendatud teadmised, oskused ja vilumused valitud huvialal (Huvialaharidus ja...2005: 3).

Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS) on riiklik register, mis koondab haridussüsteemi puudutavaid andmeid (Eesti Hariduse...2014). 2010/2011. õppeaastal oli EHISE andmete kohaselt üle Eesti kokku 410 huvikooli, neist 310 muusika- ja kunstikoolid, 115 olid spordikoolid ning 23 tehnika- või loodusmajad või loomekeskused. Lisaks tegutses veel 142 muud tüüpi huvikooli. Huvikoolides käivate noorte arv moodustas antud õppeaastal umbes 21% Eesti noorte koguarvust. (Noored ja noorsoo...2012: 43)

Nii poiste kui tüdrukute seas on populaarsemaks huvitegevuseks sport, sh pallimängud, akrobaatika. Samuti tegelevad paljud tantsukunstiga, mis on neidude hulgas populaarsem kui noormeeste seas. Harrastatakse erinevaid tantsustiile nagu ballett, moderntants, võistlustants, seltskonnatants, rahvatants, show-tants. Kolmas grupp noori tegeleb muusikaga, nii laulmise kui pillimänguga. Lisaks eelnevatele huviringidele ja kunsti-ja joonistusringidele, tegeleb Eestis ka mitmeid teisi huvitegevusi pakkuvaid asutusi, nii riiklikul tasandil kui kohalikes omavalitsustes. (Noored ja noorsoo...2012: 43) Uuringus „Noorte osalemine noorsootöös“ uuriti põhjuseid, miks noored tahavad osaleda huvitegevuses. Küsimusele vastasid 7-26-aastased noored, valida oli võimalik mitu varianti.

Joonis 3. Huvitegevuses osalemise põhjused (Noored ja noorsootöö 2012: 43).

Uuringu kohaselt on kõige olulisem põhjus, miks noored tahavad osaleda huvihariduses on huvitegevuse meeldivus. Lisaks on noortel soov omandada või arendada läbi huviringide teatuid oskusi. Samuti meeldivad neile huvitegevuses osalevad kaaslased ja ka ringi juhendajad.

Kuna huvitegevuse eesmärgiks on huvist lähtuv tegevus, omandamiseks teadmisi ja oskusi, on huvihariduses osalemine äärmiselt oluline. Eestis on sadu huvikooli, kus noored tegelevad kõige enam sportlike, muusikaliste ja kunstiliste huvitegevustega. Noorte jaoks on oluline huvitegevuse meeldivus ning omandatavad oskused.

2.2. Noortele pakutavad huvitegevuse- ja vaba aja sisustamise võimalused Paikusel

Paikuse vald pakub igale vanusegrupile mitmeid erinevaid viise enesearendamiseks ja huvitegevusega tegelemiseks. Vallas on mitmeid asutusi, kus on võimalik eelkõige noortel end arendada neile meelepärases valdkonnas. Nii Paikuse Põhi- kui Huvikool pakub soodsalt ning laialdaselt võimalusi huvitegevusteks.

Paikuse Huvikoolis saavad nii koolilapsed kui ka täiskasvanud tegeleda loovaladega. Huvikooli põhieesmärgiks on olla avatud, individuaalsust väärtustav, koostöövalmis ja muutumisvõimeline. Paikuse Huvikool on 2007. aasta septembris avatud kunstikool, mille sihtgrupiks on eelkooliealised lapsed, kui ka 1.-4. klassi õpilased. Olenevalt vanuse astmest on õppekoormus erinev. 2013/2014 õppeaastal on huvikoolis võimalik õppida järgmistel erialadel (Paikuse Huvi...2014):

- Kunstiosakond (võimalik alustada alates viiendast eluaastast),
- loovuse ja draamaring,
- loodusring,
- multimeedium (võimalik alustada alates algklassidest),
- tehnoloogiaõpetus,
- arvutiga kooli (eelkool),
- inglise keel 1. klassi õpilastele.

2010. aastal loodud MTÜ Paikuse Loometegevus Keskus on suunatud igas vanuses õppuritele ja huvilistele. Täiskasvanute hobikoolis on võimalik õppida erinevaid käsitöötehnika, klaasitöid, keraamikat, vabastavat maalimist ning läbida ka klassikalisi maalikursusi. (Paikuse Põhikool 2014)

Peale koolitunde pakub Paikuse Põhikool õpilastele laialdasi võimalusi erinevateks tegevusteks. Võimalik on tegeleda laulmisega, käelise tegevusega ning spordi ja liikumisega, näiteks tantsutunnid ja võimlemine. Paikuse Põhikool korraldab koolinoortele mitmeid arendavaid ning traditsiooniks kujunenud üritusi. Õpilaste seas on populaarsemateks mõtteralli, *playback*, sõbrapäeva tähistamine ja tervisenädal. Samuti toimuvad koolis spordipäevad, rahvaste- ja korvpallivõistlused, võõrkeelte -ja emakeelenädal. (*Ibid*)

Koolis toimuvates tasuta huviringides on võimalik osaleda male-, tantsu, laulu- ja käsitöö ringides. Klubiliseks tegevuseks on noortel võimalus osaleda noorteühingus 4H ning ühineda Kodutütarde või Noorte Kotkastega. Spordihuvilistel on võimalik trennida tasuta spordiringis, Jalgpalliklubi Vapruse meeskonnas. Paikuse Põhikoolis tegutseb aktiivselt ka Õpilasesindus, mille liikmed olid 2013. aastal üle-Eestilise Õpilasesinduste üldkoosoleku korraldustoimkonnas. (Paikuse Põhikool 2014)

Paikuse valla kultuurielu iseloomustab vilgas isetegevus ja kehakultuuri au sees hoidmine. Vallas on igale vanusegrupile mitmeid võimalusi huvitegevuseks ja vaba aja veetmiseks. Huvilistele pakutakse käsitöö-, klaasitöö-, keraamika- ja lauluringe, sporditegevuses rahvatantsu-, aeroobika- ja kõhutantsu treeninguid. Vallas käib kord kuus koos ka mälumängu-, eakate- ja terviseklubi. (Paikuse...2014)

Paikuse Põhi- ja Huvikooli tegevus on suuremas osas suunatud algklassilaste arendamisele, kuid ka vallamaja tegevuse kaudu on nii noortel, täiskasvanutel kui eakatel võimalik oma kodukohas pakutavatest huvitegevustest osa võtta.

Paikuse Avatud Noortekeskus „PaNoKe“ asub valla keskses, Paikuse Põhikooli võimla poolses tiivas, teisel korrusel. Noortekeskuses on tööl kaks noorsootöötajat ning

asutuse juhataja. Lisaks kasutab Panoke vara ja osaliselt ka ruume kitarriringi õpetaja ja fotingi läbiviija. Noortekeskuse tegevust toetab ja rahastab Paikuse Vallavalitsus.

PaNoKe on loodud 15. novembril 2004. aastal MTÜ-na, mis tegutseb avalikes huvides, isemajandamise ja isefinantseerimise põhimõttel. Ühing on isikute vabatahtlik ühendus, mille eesmärgiks või põhitegevuseks ei või olla majandustegevuse kaudu tulu saamine. Ühing on loodud toetamaks noorsootööd, mille tegevus on suunatud eelkõige 7-26-aasta vanustele inimestele. Oma tegevuses juhindub ühing Eesti Vabariigi seadusandlusele. (Paikuse Avatud...2013)

Noortekeskuse sihtgruppideks on Paikuse valla lapsed ja noored, samuti erialainimesed, kes töötavad laste ja noortega, seal hulgas vabatahtlikud, kes tahavad lapsi ja noori aidata. Paikuse Avatud Noortekeskuse töösuunad on järgmised (Paikuse Avatud...2013):

- Noortekeskuse töös osalemine, üritustest osavõtmine ja keskuse külastamine on kõigile tasuta;
- Paikuse noorsootöö korraldamine ja arendamine;
- Paikuse noorte hulgas narkomaania ja kuritegevuse ennetamine ning vaba aja veetmise võimaluste loomine;
- Võrgustikutöö erinevate spetsialistidega – õpetajad, sotsiaaltöötajad, politsei, lastekaitse jne;
- Vabatahtlike süsteemi arendamine ja vabatahtlike kaasamine;
- Kutse-, psühholoogiliste, rahvakultuuri- ja noorsootööalaste koolituste, uuringute, projektide, programmide algatamine, koordineerimine ja korraldamine.

Keskuse külastajateks on peamiselt noored vanuses 7-15-aastat, „tüüpiline“ külastaja on 10-11-aastane noormees Paikuse Põhikoolist. Päevas külastab keskust umbes 25-30 inimest. Noortekeskus on avatud viis päeva nädalas, esmaspäevast reedeni, kella 12.00 kuni 19.00. PaNoKe on suletud riiklikel pühadel ning suveajal on keskus kollektiivsel puhkusel, kuid korraldatakse ka noortele väljasõite, matku ja ühiseid üritusi. Paikuse valla lastele ja noortele on loodud võimalus aktiivselt oma vabaaega sisustada ning

veeta keskuses aega koos teiste noortega. Paljud Paikuse Põhikooli õpilased siirduvad pärast koolipäeva kooliga noortekeskusesse, kus lisaks huvitegevustele on võimalik ka koduseid ülesandeid lahendada ning vajadusel ka teistelt abi küsida. (Pelju 2014: 5)

Lisaks foto- ja kitarriringile on noortel PaNoKes võimalik tegeleda paljude meelelahutuslike vahenditega. Peamised tarvikud, mida PaNoKes on võimalik kasutada, on mängukonsool *xBox/Kinect*, piljardilaud, lauajalgpalli laud, õhuhoki laud, erinevad lauamängud – male- ja kabelaud, *twister*, mälumängud, kaardimängud, erinevad kunsti- ja meisterdamistarbed, samuti on olemas televiisor koos kodukinosüsteemiga, muusikakeskus, arvutid, seal hulgas tasuta internet. Keskuses on kolm kitarr ja aafrika trumm džembe, keskuseväliste harrastuste vahendid nagu sulgpallikomplekt, petank, erinevas suuruses rulluisud, rula, jalgpall. Noortekeskuse töötajate sõnul korraldatakse noortele regulaarselt erinevaid üritusi, näiteks seoses pühade ja aastaegadega, väljasõite loodusesse või telesaatesalvestustele. Paikuse noortekeskus kuulub Avatud Noortekeskuste Ühendusse ning tänu sellele toimub ühiseid ettevõtmisi koos teiste noortekeskustega, seal hulgas on tihe koostöö ka Sindi ANK-iga. (Pelju 2014: 5)

Eelkõige Paikuse valla noortele, vanuses 7-26-aastat, suunatud Paikuse Avatud Noortekeskuses „PaNoKe“ on võimalik turvalises keskkonnas sõpradega aktiivselt vaba aega veeta ning uusi tutvusi luua. Noortekeskuses on võimalik igapäevaselt kasutada keskuses olevaid vahendeid ning korraldatakse mitmeid ühisüritusi, ka koostöös teiste noortekeskustega.

Paikuse vallas on lisaks noortekeskusele avatud ka spordikeskus, mis võimaldub külastada jõusaali ning mängida lauatennist. Avatud on ka raamatukogu, kus saab vajadusel kasutada arvuteid ja internetti. Valla keskusest kaugemal on võimalik külastada ka Seljametsa Muuseumi. Vald on avatud rahva poolsetele mõttele ja ettepanekutele uute ringide ja huvikollektiivide loomiseks. Üle valla asuvad mitmed mänguväljakud ja pargid ning ekstreemsporti harrastavatele noortele on Paikuse Põhikooli territooriumil ka korralik ühiskasutatav *skatepark*. (Paikuse vald 2014)

Tähelepanu on pööratud igas eas noorte huvidele, noortematele mänguväljakud, vanematele *skateparkid* ning harivaid variante ka õpihimulisematele. Kuna

omavalitususte vaheline transpordiühendus on tihe, ei ole probleemiks külastada ka naaber linna või valla meelelahutuslike võimalusi.

2.3. Noortele pakutavad huvitegevuse- ja vaba aja sisustamise võimalused Sindis

Sindi linn pakub nii algklassi õpilasele kui ka vanematele palju erinevaid võimalusi vabaajasisustamiseks ja eneseteostuseks. Lisaks gümnaasiumile ja muusikakoolile on igas eas huvilisel võimalik tasuta osaleda linnas tegutsevas noortekeskuses pakutavates huviringides.

Sindi Avatud Noortekeskus (Sindi ANK) pakub oma külastajatele ja teistele huvilistele väga palju erinevaid võimalusi eneseteostuseks. Ringitöö on avatud noortekeskuse töösuund, mis lisaks vabaajaveetmisele pakub lastele ja noortele täiendavaid võimalusi oskuste ja teadmiste omandamiseks ja isiksuse arenguks. Keskuses tegutseb kaheksa huviringi (Sindi linn 2014):

- Tehnikaring (automudelite juhtrada),
- kunsti-ja käsitööring,
- trummiring,
- kitarr algõpe,
- lauamängude ring,
- arvutigraafikaring,
- mägitatkaring,
- iluvõimlemisring (nii algajatele kui edasijõudnutele).

Sindi Noortekeskuse juhataja sõnul on noortel võimalik osaleda mitmete erinevate huviringide tegevuses. Keskuses toimuvad trummi- ja kitarriringid, tänu millele on võimalik kasutada muusikaruumi süntesaatorit, helipulti, kitarre ja trummikomplekti. Tegutseb arvutigraafika ring, kus on kasutuses kuus arvutit. Populaarne on ka keraamikaring, kus vajalikud materjalid on tasuta kättesaadavad, keskusel on ka

keraamikaahi. Toimib ka lauamängude ring, kus traditsioonilised võistlused toimuvad üheksal alal, mis kestavad mitu tundi, maakonnas ollakse kabes aastaid esimeste hulgas. Matkaringi jaoks on olemas kaks kanuud ning vajalik varustus nagu seljakotid, telgid, magamiskotid jne. Automudelite ringis toimuvad ka rahvusvahelised võistlused, näiteks Põhja-Euroopa meistrivõistlused. Ka kunstiring võtab osa paljudest konkurssidest, viimati osaleti Eesti ANK logokonkursil.

Alates 1988. aastast tegutsev muusikakool oli kümme aastat osaks Pärnu Muusikakoolist, ning 1998. aastast alates tegutseb kool iseseisva Karl Jüri Rammi nimelise Sindi Muusikakoolina. Kooli nimi pärineb aktiivselt Sindi linna muusikult ja muusikaõpetajalt Karl Jüri Rammilt, kes lõi linna esimese poiste puhkpilliorkestri ning mitmeid koore. Muusikakoolis on võimalik õppida lisaks klaverile ja kitarrile ka viulit, akordionit, saksofoni, tuubat, klarnetit, flööti ja plokkflööti. Lisaks instrumendile õpitakse ka solfedžot ning alates 3 klassist ka muusikalugu. (Karl Jüri...2014)

Sindi Gümnaasiumis on kooli õpilastel võimalik tasuta tegeleda nii muusikaalastes huviringides, näiteks ansamblites, mudilaskooris, lastekooris ja solistiõppes; aktiivsetes kunstitegevustes, showtantsus ja näiteringis; sportlikes huviringides, korvpallis, rahvastepallis, võrkpallis, maadlusringis, spordiringis; ning samuti ka matemaatika- ja filmiringis. (Sindi Gümnaasium... 2014)

Sindi linn toetab huvihariduse arengut, mis tõttu linn võimaldab igas eas linnakodanikel tegeleda mitmete erinevate huvialaste tegevustega, kõrgelt on hinnatud muusikalised, kunstilised ja sportlikud ringid. Huvitegevuse maksumus on taskukohane ning gümnaasiumis ja noortekeskuses tasuta. Sindi Avatud Noortekeskus asub Sindi linna keskses ning pakub noortele võimalusi vaba aja sisustamiseks, aga ka huvitegevusega tegelemiseks. Keskuses on noortel võimalik kasutada erinevaid meelelahutuslike vahendeid, võtta osa üritustest, väljasõitudes ning lüüa kaasa ja panustada noortekeskuse traditsioonide loomisse.

Sindi ANK on loodud 2004. aastal, keskuse tegevust rahastab Sindi Linnavalitsus ning omavahelised suhted on Sindi ANK juhataja Helle Venti sõnul väga head. Noortekeskuse personali kuuluvad peale juhataja ka kaks osalise tööajaga

noorsootöötajad, ringide juhendajad, kes aitavad läbi viia ning organiseerida noortekeskuses toimuvaid üritusi, näitusi, talguid ja muud sarnast. Noortekeskusel on ka kindel põhikiri ning kodukord, mille punkte rangelt järgitakse.

Sindi noortekeskus on avatud esmaspäeval, kolmapäeval, neljapäeval ja reedel 15.00 – 21.00 ning laupäeval 12.00 – 18.00. Keskuses töötab kaks noorsootöötajat ja juhataja. Keskus juhindub oma tegevuses noorsootöö seadusest ja selle korralduse alusel lähtutakse järgmistest põhimõtetest (Sindi ANK 2014):

- Noorsootööd tehakse noorte jaoks ja koos nendega, kaasates neid otsuste tegemisse;
- Tingimuste loomisel teadmiste ja oskuste omandamiseks lähtutakse noorte vajadustest ja huvidest;
- Noorsootöö põhineb noorte osalusel ja vabal tahtel;
- Noorsootöö toetab noorte omaalgatust;
- Noorsootöös lähtutakse võrdse kohtlemise, sallivuse ja partnerluse põhimõtetest.

Intervjuus noortekeskuse juhatajaga selgub, et noortekeskuse tegevus on suunatud 7-26-aastastele noortele, Sindi keskust külastavad peamiselt 7-17-aastased noored ning „tüüpiline“ külastaja oleks põhikooli noormees. Külastajate seas on rohkem noormehi, nagu ka Paikuse Avatud Noortekeskuses. Keskmiselt külastab keksust päevas umbes 30 noort, mille põhjal saab juhataja väita, et keskus on küllaltki populaarne. Noortekeskus pakub mitmeid huviringe, mis on huvilistele täiesti tasuta. Hetke seisuga kõigub huviringides osalejate arv 100 ringis, kõige populaarsem huviala noorteseas on võimlemisring, millega käiakse paljudel rahvusvahelistel, vabariiklikel, maakondlikel ja kohalikel üritustel esinemas.

Helle Venti sõnul pakub noortekeskus külastajatele mitmeid võimalusi vabaaja põnevamaks sisustamiseks. Keskuses on piljard, lauatennis, õhuhoki, lauajalgpall, *Wii*, koroon ja ka sõudeergomeeter. Huvilistel on võimalik kasutada muusikaruumis süntesaatorit, helipulti, kitarre ning trumme. Tänu arvutigraafika ringile, on keskuses võimalik kasutada kuute arvutit. Väljaspool maja on Sindi ANK projektide abiga ehitatud Sinti *skatepargi* ja 12 meetrise ronimisseina, kus toimub ka mägironimisring vastava varustusega.

Noortekeskuse juhataja räägib, et noortekeskus korraldab nii keskuse siseseid kui ka väliseid üritusi koostöös oma noortega. Näiteks on aastaid, koostöös noortega, korraldatud maakondlike võimlemispidusid, vabariiklikul tasandil ka populaarset üritust Sindi Skate. Ürituste korraldamise võimalus annab noortele võimaluse õppida korraldama ning organiseerima ka suuremaid üritusi ja ettevõtmisi. Keskuses tähistatakse kõiki suuremaid tähtpäevi, pühasid. Huvi pakuvad viktoriinid, mis arendavad silmaringi. Keskus on organiseerinud isadepäeva üritusi ja perepäevi Sindi linnale ning olnud abiks ka linna spordipäevade korraldamisel.

Juhataja sõnul on keskuse küllastajate seas populaarsed talve-, suve- ja sügislaagrid, noortekeskuse poolt on korraldatavad ka 1993. aastast tegutseva noorteorganisatsioon 4H maakondlikud laagrid, mis toimuvad kord kuus ning igal suvel osaletakse rahvusvahelises 4H nädalases laagris. Ekskursioonid, väljasõidud on noorte seas populaarsed. Sindi ANK ja Paikuse Avatud Noortekeskus „PaNoKe“ on tihedates suhetes juba viimase avamisest saadik ning korraldatakse ühiseid võistlusi, üritusi ja väljasõite. Aastaid on noortekeskused osalenud talgutel „Teeme ära“.

Sindi linn pakub peale huvitegevuse koolis ja noortekeskuses ka teisi meetodeid enesetäiendamiseks või vabaajasisustamiseks. Linna elanikel on võimalik külastada linnaraamatukogu, seltsimaja, muuseumi ja sotsiaaltöökeskust. Samuti on linnas mitmeid ühiskasutatavaid spordi- ja mänguväljakuid, näiteks Sindi Gümnaasiumi territooriumil avatud korvpalli väljak ning *skatepark* linna keskses. (Sindi linn 2014)

Kõigil Sindi linna kodanikel on võimalik tasuta sisustada vaba aega läbi aktiivsete ja harivate tegevuste. Sindi Avatud Noortekeskus täidab linnas nii noortekeskuse kui huvikooli rolli, mis on kõigest kümne tegevusaastaga noorte seas väga populaarne koht nii huvitegevuseks kui vaba aja veetmiseks. Keskus tegutseb aktiivselt, korraldades üritusi nii keskuse siseselt kui ka väliselt, andes noortele võimalusi kaasa lüüa ürituste organiseerimisel.

3. UURIMUS SINDI GÜMNAASIUMI JA PAIKUSE PÕHIKOOLI 4.–8. KLASSI NOORTE HUVITEGEVUSE JA VABA AJA SISUSTAMISE KOHTA

Uurimus on teostatud lähtudes lõputöö pealkirjast „Paikuse Põhikooli ja Sindi Gümnaasiumi 4. - 8. klassi noorte huvi- ja vabaajaline tegevus kodukoha piirkonnas“. Käesolevas peatükis antakse ülevaade uurimisprobleemi seadest, uurimiseesmärkidest, uurimisküsimustest, uurimisülesannetest ja metoodikast koos valimi ning uurimistöö etappide kirjeldusega. Lisaks antakse ülevaade uurimustöö tulemustest ning nende põhjal teeb autor järeldused ja ettepanekud.

3.1. Uurimisprobleemi seade, uurimiseesmärk, uurimisküsimused ja- ülesanded

Ühiskond pöörab palju tähelepanu noorte huvitegevusele, vaba aja sisustamise võimalustele ning sellega seotud probleemidele. Probleem kerkib ühiskonnas esile tavaliselt siis, kui noored suunavad oma energiat valedele tegevustele. Probleemideks saab pidada eelpool väljatoodut - vandalism, varajane ja liigne alkoholi, tubaka, uimastite tarvitamine jms.

Eeltoodud probleemiasetusest lähtudes on lõputöö eesmärgiks analüüsida Paikuse Põhikooli ja Sindi Gümnaasiumi 4.-8. klasside noorte huvitegevuslikku koormust, vaba aja tegevusi ning tuua välja noortekeskuste roll selle sisustamisel. Analüüs baseerub eeltoodud piirkonna noorte vastustel.

Uurimiseesmärgist lähtudes on töös tõstatatud järgmised uurimisküsimused:

- Kui suur on noorte huvitegevuslik koormus?
- Millega sisustavad noored oma vaba aega peale huvitegevuse?
- Kui suur osa vastajatest külastab regulaarselt mõnd noortekeskust? Millistel põhjustel seda tehakse või ei tehta?
- Millised on noorte ettepanekud ajaveetmisvõimaluste, vahendite ning arendavate tegevuste osas noortekeskuses?

Uurimiseesmärgist ja- küsimustest lähtudes on töös tõstatatud järgmised uurimisülesanded:

- Tutvuda erialakirjandusega ja koostada töö teoreetiline raamistik;
- Anda ülevaade töö teemaga seotud seadusandlikest regulatsioonidest;
- Planeerida uurimus, seal hulgas valida uurimismeetod, valim ning koostada küsimustik;
- Viia läbi uurimus ning koguda, analüüsida ja tõlgendada saadud andmeid;
- Uurimusele tuginedes anda vastused tõstatatud uurimisküsimustele, tuua välja peamised uurimusest tulenevad järeldused;
- Ettepanekute tegemine uurimustulemustest lähtuvalt.

3.2. Uurimismeetod, uurimuse läbiviimine ja valim

Käesoleva lõputöö raames viidi läbi uurimus, mille käigus küsitleti Paikuse Põhikooli ja Sindi Gümnaasiumi 4.-8. klasside noori. Uuringu käigus koguti empiiriline materjal kvantitatiivsel meetodil poolstruktureeritud ankeetküsitluste kaudu. Uurimisobjektiks on Paikuse Põhikooli ja Sindi Gümnaasiumi 4.-8. klasside noorte huvitegevus ja vaba aja sisustamise harjumused. Uurimisandmed baseeruvad küsitlusankeetidele, millele respondendid vastanud on. Küsitlusankeedid on koostatud uurimisküsimuste järgi. Küsitlus viidi läbi perioodil 14. märts 2014 – 16. aprill 2014. Autor andis ülevaate Paikuse Põhikooli ja Sindi Gümnaasiumi 4.-8. klassides õppivate noorte huvitegevuse ja vaba aja sisustamise kohta ja leidis vastused püstitatud uurimisküsimustele. Vastused uurimisküsimustele tuuakse ära peatükis „Järeldused ja ettepanekud“.

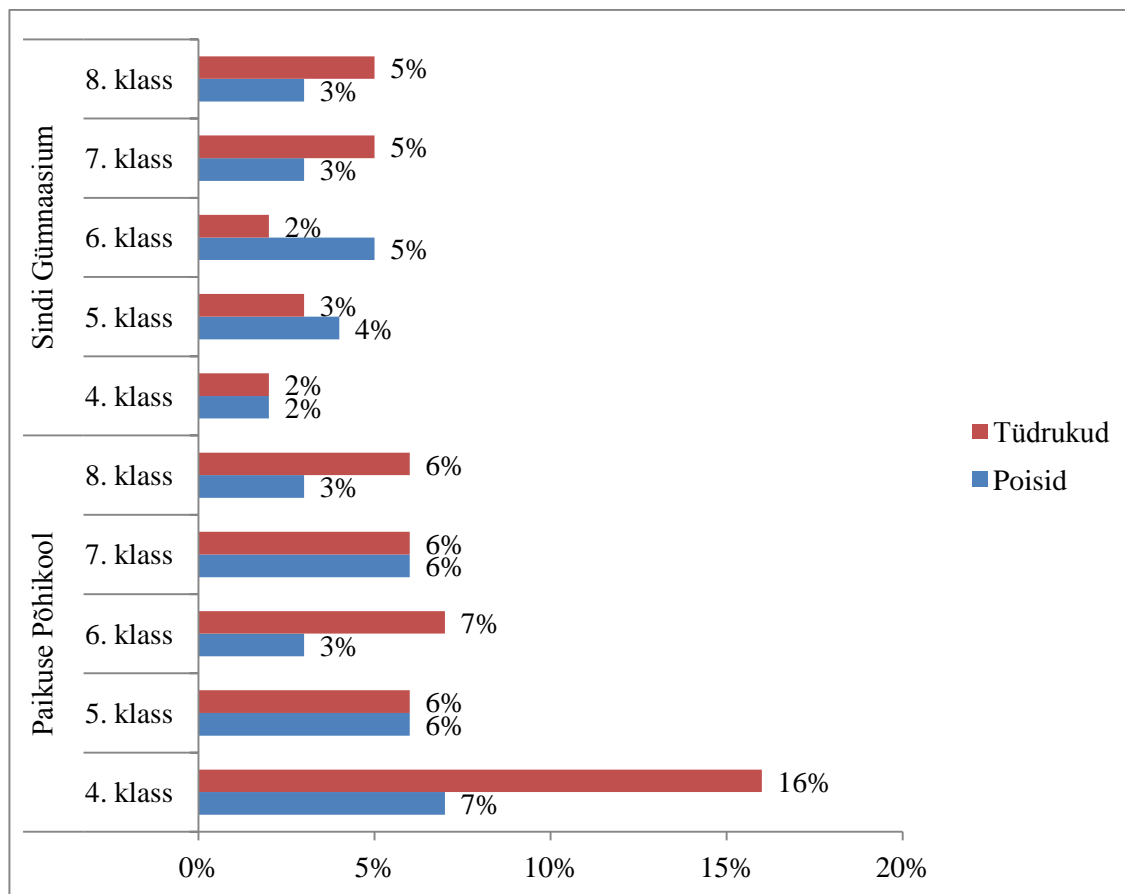
Ankeetküsitlus koosneb 17 küsimusest, millest üks on põhjuste olulisuse määramine. Küsitluse koostamisel arvestas autor noorte huvidega, arutas küsimused läbi Panoke juhataja Marika Valteriga ja lahendas ning seejärel täiendas küsitlust kahe noortekeskuse külastaja abiga. Küsitluse vorm on toodud Lisas 1.

Uurimuse läbiviimiseks kasutati kvantitatiivset meetodit. Respondentideks valis autor 4.-8. klassi noored ehk ligikaudu 10-14-aastased poisid ja tüdrukud, kes õpivad Paikuse Põhikoolis või Sindi Gümnaasiumis. Arvestades teooria osas välja toodud noortekeskuste põhikülastajate vanust, sobis uurimusse valitud vanusegrupp hästi, kuna nemad külastavad noortekeskusi suurima tõenäosusega. Valituks osutusid just need piirkonnad, sest autor on tihedalt mõlemaga seotud. Autor on Paikuse Avatud Noortekeskuse „PaNoKe“ noorsootöötaja ning on Sindi linna elanik.

Uurimus viidi läbi koolide 4.-8. klassi õpilaste seas internetikeskkonnas, kasutades *Google Docs* veebiküsitluse vormi, Paikuse Põhikoolis täitsid osad respondendid ankeeti ka paber kandjal. Uurimus viidi läbi ajavahemikus 14. märts 2014 – 16. aprill 2014. Selle perioodi jooksul vastas küsitlusele 298 noort, nendest 101 Sindi Gümnaasiumi ning 197 Paikuse Põhikooli õpilast.

Kogutud andmete analüüsiks töötles autor andmeid programmiga MS Excel. Andmete analüüsil kasutas autor sagedustabeleid, mis võimaldasid leida respondentide osakaalu vastuse suhtes. Andmete kirjeldamiseks kasutas autor tabelite alusel tehtud jooniseid.

Joonis 4 kirjeldab küsitluse valimi jagunemist protsentuaalselt soo, kooli ja klasside alusel. Valimisse kuuluvad umbes 10-14-aastased Paikuse Põhikooli ja Sindi Gümnaasiumi noored. Tabelis (vt. lisa 4) on klasside lõikes välja toodud valimi jagunemine ka arvuliselt.

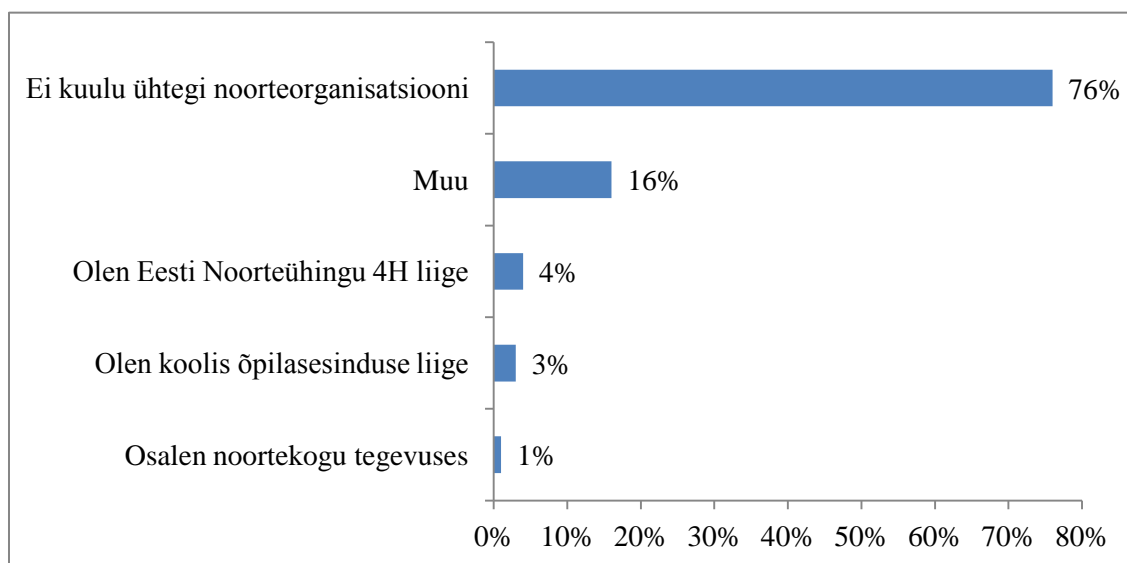
Joonis 4. Küsitluse valim soo, kooli ja klassi järgi (autori koostatud).

Valim jaguneb järgnevalt: 197 (66%) respondenti õpib Paikuse Põhikoolist ning 101 (34%) Sindi Gümnaasiumist. Küsitlusele vastas Paikuse koolist 75 (25%) poissi, 122 (41%) tüdrukut ning Sindi koolist 48 (17%) poissi ja 53 (17%) tüdrukut, kokku kahe kooli peale 123 (42%) poisslast ning 175 (58%) tütarlast. Koolides kokku oli enim vastajaid neljandates klassides (27%), ehk noored vanuses umbes 10-aastat. Viieandast kaheksanda klassini jagunesid vastajad väga võrdselt, viiendas klassis 19%, kuuendas 17%, seitsmendas 20% ja kaheksandas klassis 17%.

3.3. Uurimistulemuste analüüs

Uurimuse üheks eesmärgiks oli uurida 10-14-aastaste noorte tegevust pärast koolipäeva, sealhulgas nende osavõttu noorteorganisatsioonidest, huvitegevusest ja ajal, mil puuduvad kõik kohustuslikud ja vabatahtlikud kohustused.

Ka noorteorganisatsioonid pakuvad noortele võimalusi enesearendamiseks, teostamiseks ning on abiks väljundi leidmisel. Noorteühingud annavad noortele võimaluse olla aktiivne ühiskonnaliige ning võtta osa otsuste tegemisel, mis puudutavad neid endid. Küsimusele „Millisesse noorteorganisatsiooni Sa kuulud?“ oli võimalik valida mitu sobivat vastust. Autori poolt oli välja toodud kolm valikut: Eesti Noorteühing 4H, kooli õpilasesindus ning noortekogu, lisaks oli veel variant „ma ei kuulu ühtegi noorteorganisatsiooni“. Joonisel 5 on toodud noorteorganisatsiooni kuuluvate noorte osakaal.

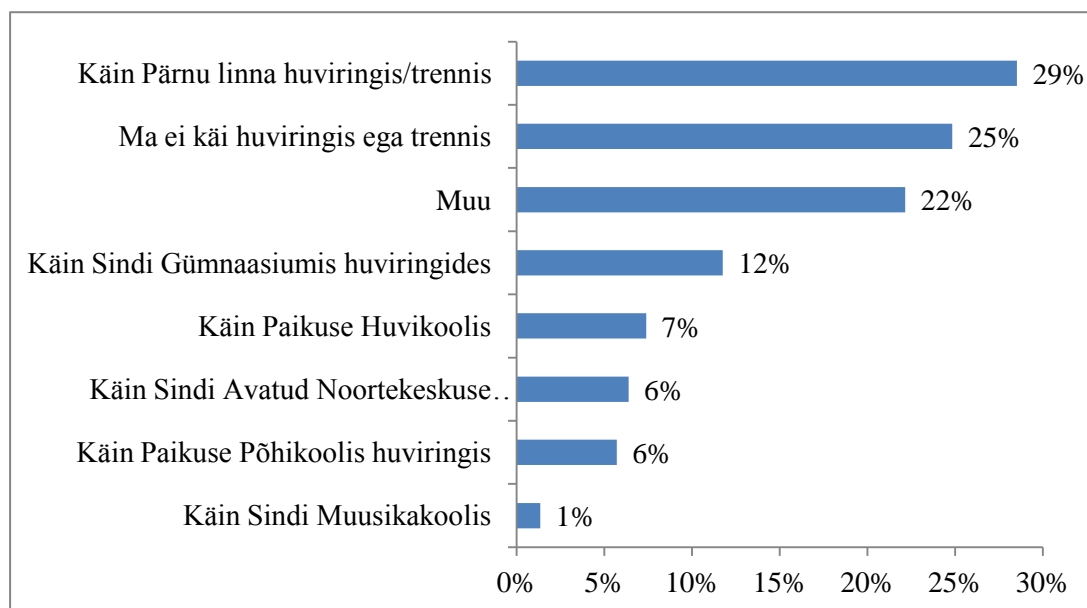

Joonis 5. Noorte osakaal, kes osalevad noorteorganisatsioonides (autori koostatud).

Uurimustulemused näitavad, et kõige suurem osa respondentidest ehk 231 noort, ei kuulu mitte ühtegi noorteorganisatsiooni. Mõnda muusse noorteühingusse kuuluvaid noori ehk vastuse varinadi „muu“ valinuid oli 16%, kellest 35 vastajat (12%) kuulub Kaitseliidu organisatsiooni Kodutütred ning 10 (3%) Noorkotkastesse. Kõikidest vastajatest kuulusid kaks noormeest (1%) organisatsiooni „Paikuse Gängsterid“. Eesti Noorteühingu 4H liikmeid oli vastanute seas 4% ehk 12 inimest. Kooli õpilasesindusse kuulub 3% (9 inimest) vastanutest ning noortekogusse ainult 1% (4 inimest).

Tänu huviharidusele on noortel võimalik tegeleda enda hobidega, end arendada ning leida sobivaim väljund eneseteostuseks. Järgneval joonisel on näidatud 4.-8. klassi noorte aktiivsust huvitegevuses. Küsimustikus oli võimalik valida mitu vastusevarianti

ning vajadusel lisada sobiv variant „muu“ lahtrisse. Arvestades uurimuse läbiviimise piirkonda, oli küsimus kohandatud sobivate variantidega, sealhulgas oli võimalik valida nii Paikuse Põhi- ja Huvikoolis toimuvate ringide, kui Sindi Gümnaasiumi ja noortekeskuse huvitegevuse vastusevariant. Lisaks oli võimalik märkida ka Sindi Muusikakoolis õppivatel kui Pärnu linna huviringides ja/või treenides osalevatel noortel oma valik.

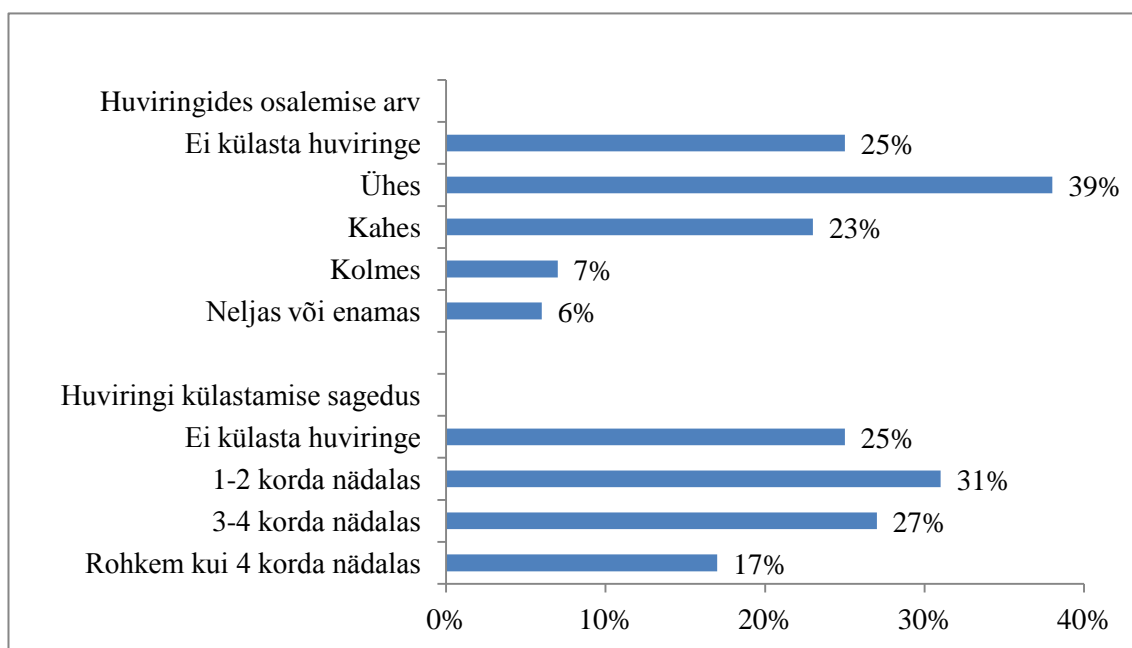

Joonis 6. Huvitegevuses osalemine (autori koostatud).

Suur osa (29%, 85 noort) on respondentide hulgas Pärnu linnas asuvates huviringides ja treenides osalejaid. Neljandik respondentidest (74 noort) ei käi üheski huviringis ega trennis. Endale sobivaimat vastusevalikut ei leidnud 22% vastanutest ning valisid vastuse variandiks „muu“. Tänu variandile „muu“ sai autor konkreetsemaid andmeid noorte huvitegevuste kohta, mis ei oleks välja pakutud variantides kajastunud. Näiteks tegelevad paljud noored spordiga, käivad jalgpalli trennis, kergejõustikus, jõusaalis, ujumas, ratsutamas, sulgpalli trennis, korvpallis ja tantsutrennis. Samuti osaletakse palju muusikalistes ringides, näiteks mudilaskooris ja käsikellades. Vastustest paistsid välja veel näiteks akrobaatika, vibu laskmine, motokross, maadlus, sõudmine ja kokandusringid. Sindi Gümnaasiumi huviringidest võtab osa 12% (35 noort) ning Sindi Avatud Noortekeskuse huvitegevuses osaleb 6% (19) respondentidest. Paikuse Huvikoolis käib samuti 7% (22) noortest ning koolis pakutavatest ringides osaleb 6%

ehk 17 inimest. Kõige vähem oli vastanute seas Sindi Muusikakooli õpilasi, kõigest 1% ehk 4 noort, kellest kaks tüdruk ja üks poiss olid Sindi kooli õpilased ning üks neiu Paikuse Põhikooli õpilane. Andmete töötlusel selgus, millega noored kõige enam tegelevad ning millistes huvitavates ringides osa võtavad.

Kõikidest vastajatest osaleb 75,9% (224 noort) huvitegevuses. Joonis 7 kirjeldab vastanute osalust huviringide tegevuses ning kui sageli käiakse ühe nädala jooksul huviringides.

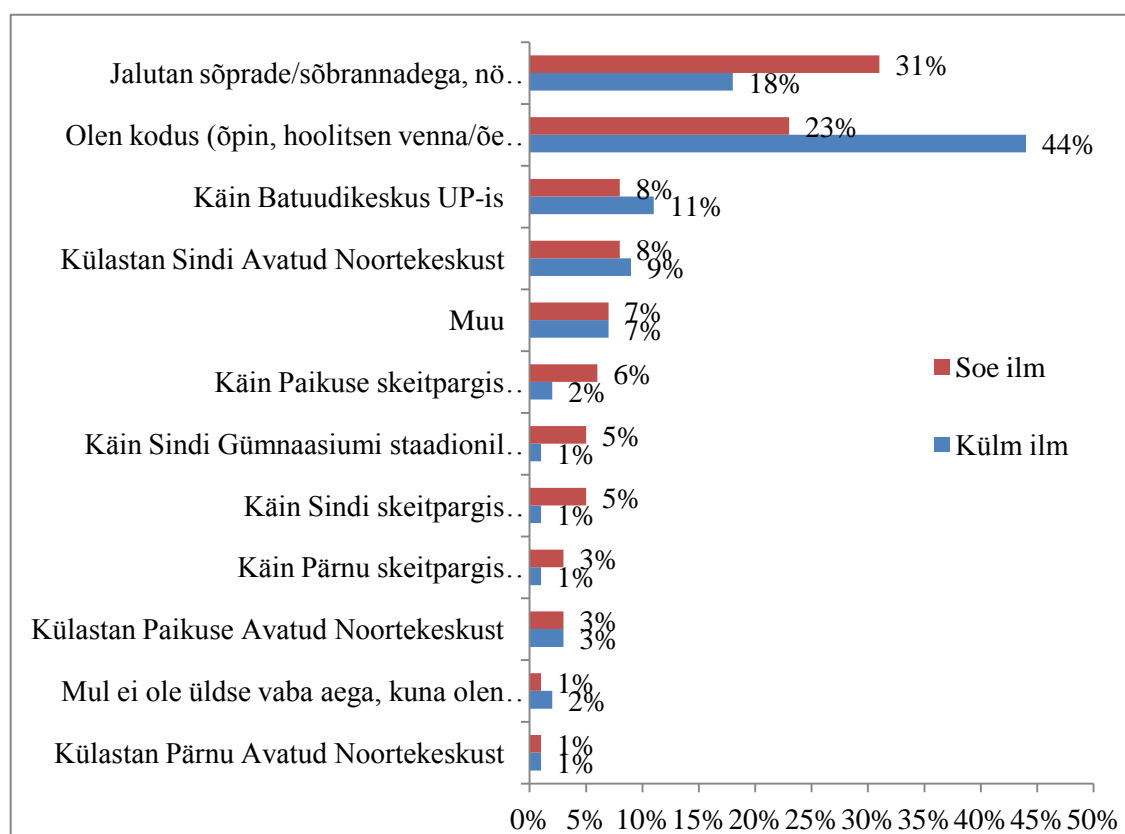
Joonis 7. Huvitegevuses osalemise sagedus (autori koostatud).

Huviringides mitte osalevaid noori oli vastajate seas 25% (74 inimest). Ühes huviringis käib 39% (115) vastajat, kahes erinevas huvitegevuses osaleb 23% (69) noort. Huvi kolme huviringi vastu on leidnud 7% (21) inimest. Neljas või enamas huviringis osaleb 6% (19) vastajatest, kellest üks 4. klassi ja kolm 7. klassi ja poissi ning 15 tüdrukut, igast vanuseastmest paar.

Huviringide külastamise sagedus näitab mitmel korral nädalas käiakse huviringides. Kõige enam käiakse huviringides 1-2 korda nädalas, 31% (93) vastajatest. 3-4 korda nädalas on vaja huviringis käia 27% (81) noortest ning lausa 17% (50) vastajatest toimub huviringe rohkem kui neli korda nädalas. Andmete töötlusel selgus, et ainult

üheksa neist osaleb neljas või enamal huvitegevuses, kaheksa noort kolmes huvitegevuses, 16 noort kahes ning samuti ühes huviringis. Autor hindab huvitegevuse vajalikkust noore arengule, kuid jääb arvamusele, et noorele peab jääma võimalus piisavale puhkeajale.

Uurimuses paluti noortel kirjeldada tegevusi, millega neile meeldib oma vaba aega sisustada. Küsimusele „Millega tegeled oma vabal ajal, kui õues on soe/külm ilm?“ oli välja toodud 11 erinevat viisi vaba aja veetmiseks, arvestatud on kodukoha lähistel asuvaid võimalusi. Vastajal oli võimalik valida mitu sobivat varianti ning lisada soovi korral ka enda variant. Vastuse valikute koostamisel konsulteeris autor Paikuse noortekeskuse noortega, leidmaks võimalikult palju variante. Autor soovis eristada noorte tegevused sooja ja külma ilmaga, et võrrelda kuidas mõjutab ilm noorte valikuid vaba aja sisustamiseks. Joonisel 8 on kirjeldatud valimi meelepäraseimaid tegevusi vaba aja veetmisel.

Joonis 8. Noorte tegevused sooja/külma ilma korral nende vabal ajal (autori koostatud).

Joonisel on sooja ilmaga meelepärased tegevused märgitud punase värviga ning külma ilma tegevused sinise värviga. Kõige enam meeldib noortele sooja ilmaga õues jalutada, nõ *chillida* sõprade seltsis, seda vastust eelistas 31% (209) vastajatest. Sooja ilmaga veedab kodus aega 23% (154) noortest ning Pärnus asuvat Batuudikeskus UP-i külastab 8% (55) noort. Sindi Avatud Noortekeskust külastab samuti 8% (52) vastajatest, kuid Paikuse noortekeskust ainult 3% (23) ning Pärnu Avatud Noortekeskust 1% (5). Sport on noorte seas üks populaarsemaid huvialasid (Noored ja noorsoo...2012: 43) ning ka vabal ajal meeldib 5% (34) noortest tegeleda spordiga ning käia Sindi Gümnaasiumi staadionil pallimänge (korvpall, jalgpall jm) mängimas. Paljudele noortele pakub huvi aga ekstreemsport (rula, BMX, rulluisud, tõukeratas) ning sooja ilmaga oma oskusi harjutamas käiakse enim Paikuse *skatepargis* (6%, 39 inimest). Külastatakse ka Sindi (5%, 32 inimest) ja Pärnu (3%, 17 inimest) rulaparke. Vaba aja puudust, kooli ja muude kohustuste tõttu, tunneb soojal ajal 1% (9) ja külmal ajal 2% (11) vastanutest. Lisaks eelpool mainitule, tõi 7% ehk 50 noort välja ka oma poolsed tegevused sisustamaks vaba aega soojal ajal. Paljud noored soovisid omalt poolt lisada, et ilusa ilmaga meeldib neile sõita rattaga, sportida, sõpradega õues mängida, tegeleda *parkouriga*, pere ja naabritega aega veeta.

Külma ilmaga veedetakse vaba aega kõige suurema tõenäosusega kodus, 44% (236) vastajatest, 18% (98) noortest käivad ka jaheda ilmaga sõpradega õues jalutamas. Batuudikeskus UP-i külastab kehvema ilmaga 3% rohkem inimesi kui soojema ilmaga, 11% (58) vastajatest. Autori üllatuseks on noortekeskuste külastajate arv on jaheda ilmaga hoopis vähenenud, Sindi ANK külastajaid on 9% (51), Paikuse ANK 3% (18) ja Pärnu ANK külastajaid 1% (3). Kehva ilmaga kahanes õues aega veetvate noorte arv, Sindi Gümnaasiumi staadionil käib pallimänge mängimas 1% (4) noortest, Paikuse *skateparki* külastab 2% (13), Sindi 1% (7) ja Pärnu rulaparki samuti 1% (3) valimist. Oma poolse vastusevariandi soovis lisada 7% (38) vastajatest. Paljud noored veedavad aega kodus olles arvutis, vaadates telekat, lugedes. Võimalusel käiakse uisutamas, suusatamas ning mängitakse õues.

Lisaks huvitegevusele ja vaba aja sisustamisele uuriti noortelt ka nende seost noortekeskustega: kui paljud valimist külastavad regulaarselt vabaaja- või

noortekeskust, miks neile meeldib keskuses käia või millistel põhjustel mitte. Noortekeskused on muutumas aina populaarsemaks noorte seas ning vajalikumaks noorematele ühiskonnaliikmetele. Pea igas Eesti omavalitsuses on tegutsemas noortele suunatud vabaajakeskused, kuid põhjuseid nende mitte külastamiseks võib endiselt olla mitmeid. (Valge 2013: 179)

Uurimuses püüdis autor selgitada välja võimalikult palju faktoreid noortekeskuste mitte külastamiseks. Autori poolt oli välja toodud kümme võimaliku tegurit ning valikuvariant „muu“. Küsimusele „Millistel põhjustel Sa ei käi vabal ajal noortekeskuses?“ pidid vastama vaid noortekeskuste mitte külastajad. Küsitluse vastajate ülesandeks oli hinnata põhjuste olulisust skaalal oluline-, vähem oluline ja ei ole põhjuseks. Ankeeti täites oli antud küsimuse juures vastajatel võimalik ka enda poolt välja tuua põhjuseid, miks nad noortekeskust ei külasta.

Tabel 1. Põhjused, miks noortekeskust ei soovita külastada (autori koostatud).

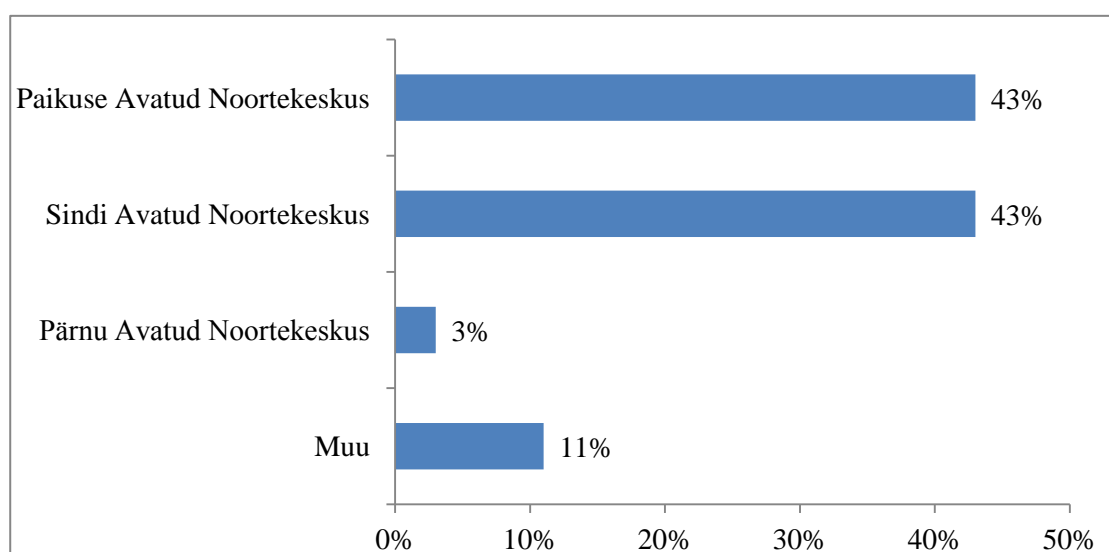
Põhjused	Oluline põhjus	Vähem oluline	Ei ole põhjuseks
Informatsiooni puudus (ei ole teadlik noortekeskuste olemasolust, selle võimalustest)	14%	16%	70%
Noorsootöötajad on ebameeldivad (kurjad, igavad, liiga noored/vanad vms)	6%	16%	78%
Enamus külastajad on liiga noored	12%	22%	66%
Enamus külastajad on liiga vanad	7%	19%	74%
Noortekeskuses on igav	33%	33%	34%
Noortekeskuse lahtiolekuajad ei sobi mulle	11%	21%	68%
Noortekeskus ei paku mulle väljundit, võimalusi eneseteostamiseks	20%	26%	54%
Pole kellegagi noortekeskuses käia ja üksi ei taha minna	32%	20%	48%
Noortekeskus asub koolist/kodust liiga kaugel	18%	21%	61%
Mulle ei meeldi noortekeskuse sisustus	10%	13%	77%
Muu põhjus: 55 vastajat			

Antud küsimusele vastas 183 noort, 61% kogu valimist, mis ei tähenda, et ülejäänud 39% oleksid noortekeskuste külastajad. Kuigi küsimus oli suunatud noortekeskust mitte külastavatele noortele oli vastajate seas ka keskuste külastajaid, kogu vastajate hulgas oli

ka neid kes ei vastanud noortekeskuse külastajatele ega mitte külastajatele suunatud küsimustele.

Informatsiooni puudust pidasid keskuse mitte külastamise oluliseks põhjuseks 14% ning vähem oluliseks 16% vastajatest, 70% jaoks ei olnud info puudus mitte külastamise põhjuseks. Keskus ei jää külastamata ka 78% ebameeldivate noorsootöötajate pärast, küll aga 6%-il, põhjust pidasid vähem oluliseks 16% vastajatest. Põhjust oluliseks hinnanud 22% ehk 40 inimest, 28 Paikuse Põhikooli ja 12 Sindi Gümnaasiumi õpilast, on siiski märkimisväärselt suur arv noori. Liiga noorte külastajate pärast ei taha keskust külastada 12% vastajatest, 22% pidas põhjust vähem oluliseks, ning 66% jaoks ei ole noored külastajad mitte külastamise põhjuseks. Vastupidiselt, liiga vanade külastajate pärast ei soovi keskust külastada 7% vastanutest, 19% jaoks on põhjus vähem oluline ning 74% jaoks ebaoluline. Põhjusele „Noortekeskuses on igav“ jagunesid vastajad päris võrdselt. Põhjust pidasid oluliseks 33% ning vähem oluliseks samuti 33% vastajatest, 34% jaoks ei olnud igavus mitte külastamise põhjuseks. Ühtlasi oli see ka kõige valituim põhjus (121 inimest) noortekeskuse mitte külastamiseks. Kui 66% vastajatest hindab keskuse igavust pigem oluliseks põhjuseks, võib järeldada, et noortekeskused ei suuda paljudele noortele pakkuda neile sobivaid tegevusi, väljundeid vabaaja sisustamiseks. Noortekeskuse lahtiolekuajad pigem ei sobi 32% vastajatele, kuid ei ole probleemiks 68% vastanule. 20% vastanutest peab väga oluliseks ning 26% pigem oluliseks, et noortekeskus suudaks neile pakkuda võimalusi eneseteostuseks, mitte ainult kohta aja veetmiseks. Eneseteostust ei pea oluliseks või on juba noortekeskusest oma väljundi leidnud 54% noortest. Põhjust „Pole kellegagi noortekeskuses käia ja üksi ei taha minna“ pidas väga oluliseks 32% (59 inimest) ning vähem oluliseks põhjuseks 20% (36 inimest), 48% jaoks ei ole kaaslaste puudus noortekeskuste mitte külastamise põhjuseks. Noortekeskuse kaugus kodust või koolist oli oluline 18% vastajatele, pigem oluline 21% jaoks ning ei olnud noortekeskuse mitte külastamise põhjuseks 61%-le. Noortekeskuse sisustus, miljöö ei olnud oluline 77% , kuid mõjutas 23% vastaja mitte külastamise põhjust. Vastusevalikusse „muu“ lisas omalt poolt erinevaid põhjuseid 55 vastajat. Enim oli muu põhjuse alla toodud vastuseid nagu pole aega, ei viitsi, puudub huvi, lihtsalt ei taha minna, autori kurvaks üllatuseks oli ka põhjuseid: seal on ebameeldiv olla, ülbed külastajad ja kurjad kaaslased.

Uurimuse piirkonnas paiknevad mitmed keskused vabaajaveetmiseks. Sindi linnas asub Sindi Avatud Noortekeskus, kõrval vallas Urge Vabaajakeskus ning Paikusel Paikuse Avatud Noortekeskus „PaNoKe“. Tänu uurimispiirkonna heale transpordi ühendusele Pärnu linnaga, on noortel võimalik mugavalt külastada ka Pärnu linna noortekeskust või teisi linna vabaaja asutusi. Küsimustikus uuriti, millist noortekeskust on vastajad 2013/2014 õppeaastal enim külastanud, vastama pidid ainult noortekeskust külastavad noored. Valida oli võimalik ainult üks vastusevariant, kas Paikuse-, Sindi- või Pärnu noortekeskus, võimalik oli lisada „muu“ lahtrisse mõni teine noorte/vabaajakeskus, mis ei olnud autori poolt välja pakutud variantides.

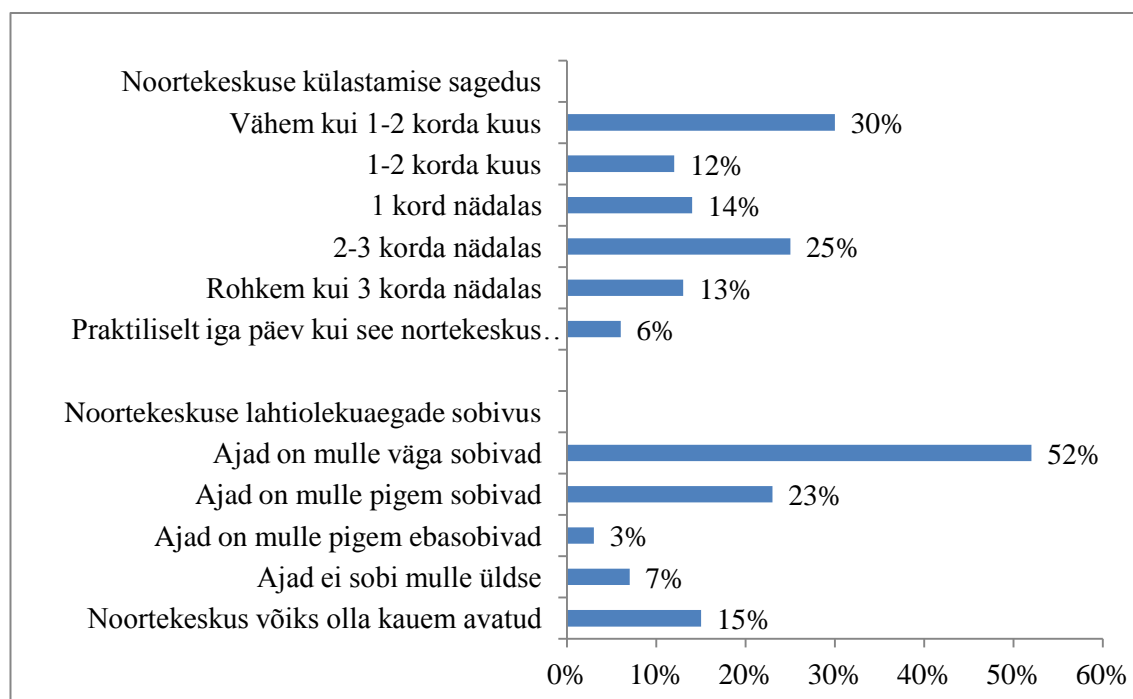

Joonis 9. Noorte poolt enim külastatud noortekeskused õppeaastal 2013/2014 (autori koostatud).

Uurimustulemuste alusel on noortekeskuse regulaarseid külastajaid 298 vastanu seast 106 ehk 36%. Küsimusele „Millist noortekeskust oled selle õppeaasta (2013 sügis – 2014 kevad) jooksul kõige rohkem külastanud?“ vastas aga 162 noort. Paikuse ja Sindi noortekeskuse regulaarseid külastajaid oli vastanute seas võrdselt, 43% (71 inimest). Andmete töötlusel selgus, et üheksa Paikuse kooli noort külastavad Sindi noortekeskust, ning viis Pärnu Avatud Noortekeskust, mitte ükski Sindi Gümnaasiumi õpilane, aga ei külasta Paikuse noortekeskust. Ainult Paikuse Põhikooli õpilased, 3% (5 inimest), külastavad Pärnu Avatud Noortekeskust ning vaid Sindi Gümnaasiumi õpilased, 11% ehk 18 inimest, mõnda muud noortekeskust. Neli neist külastavad Urge Vabaajakeskust

ning üks neljast ka Sauga Avatud Noortekeskust. Ülejäänud 14 inimest mõistsid küsimust valesti ning vastasid „muu“ lahtrisse, et nad ei külasta noortekeskust, kuigi küsimus oli suunatud ainult noortekeskuse külastajatele.

Noortekeskuste külastajate käest uuriti külastamise sagedust ning rahulolu keskuse lahtiolekuaegadega. Järgnev joonis kirjeldab saadud tulemusi.

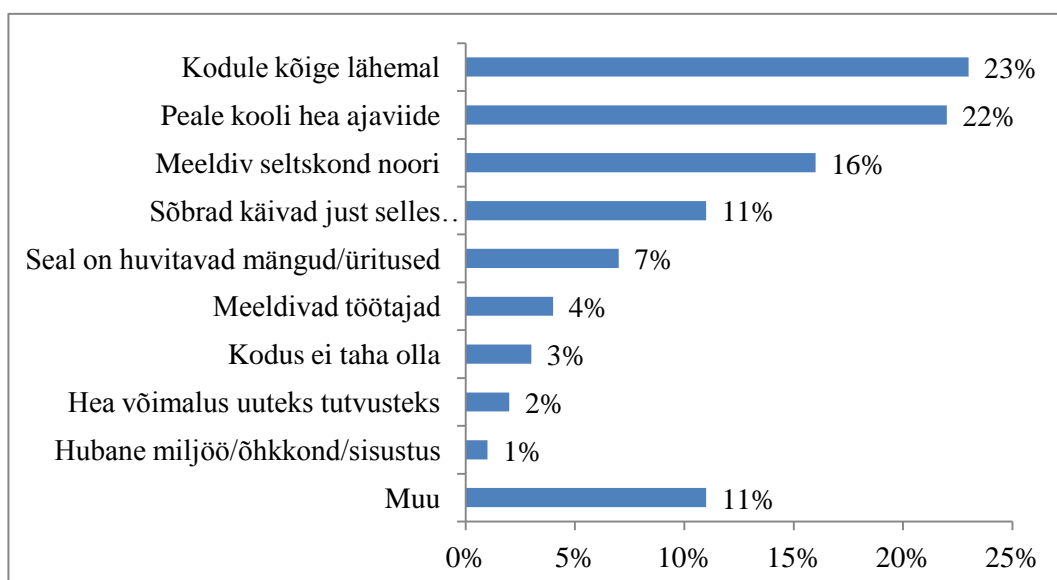

Joonis 10. Noortekeskuste külastatavus ja lahtiolekuaegade sobivus (autori koostatud).

Noortekeskuse külastajaid oli 162 inimest valimist. 30% (52 inimest) vastajatest külastab mõnda noortekeskust vähem kui paar korda kuus, 1-2 korda kuus külastab noortekeskust 12% (19) noort. Regulaarseid külastajaid on vastajate seas mitmeid, umbes üks kord nädalas külastab mõnda vabaajakeskust 14% (22) vastajatest ning 2-3 korda nädalas lausa 25% ehk 39 noort. Rohkem kui kolm korda nädalas külastab noortekeskust 13% (20) vastajat, 6% ehk 10 inimest külastab noortekeskust praktiliselt iga päev kui keskus avatud on. Kuigi noortekeskuse külastajaid on vähem kui oli oodatud, on külastajate seas siiski väga aktiivseid keskuse külastajaid, mis on positiivne tulemus.

Noortekeskuse lahtiolekuajad on noortele üldjoontes sobivad. Rohkem kui pooltele (51% 83 noort) on keskuse lahtiolekuajad väga sobivad ja veidi vähem kui neljandikule vastanutele (23% 38noort) pigem sobivad. Noortekeskuse lahtiolekuajad pigem ei sobi 3% (5 noort) ning ei sobi üldse 7% (12 noort) vastajale. Noortekeskus võiks olla kauem avatud 15% (24 noore) arvates.

Põhjuseid noortekeskuse külastamiseks on palju, autori poolt sai küsitluses välja pakutud üheksa varianti ning lisaks ka võimalus omalt poolt lisada variant, mida autori poolt välja toodud ei olnud. Valida oli võimalik ainult üks variant, mis oli vastaja jaoks kõige olulisem.

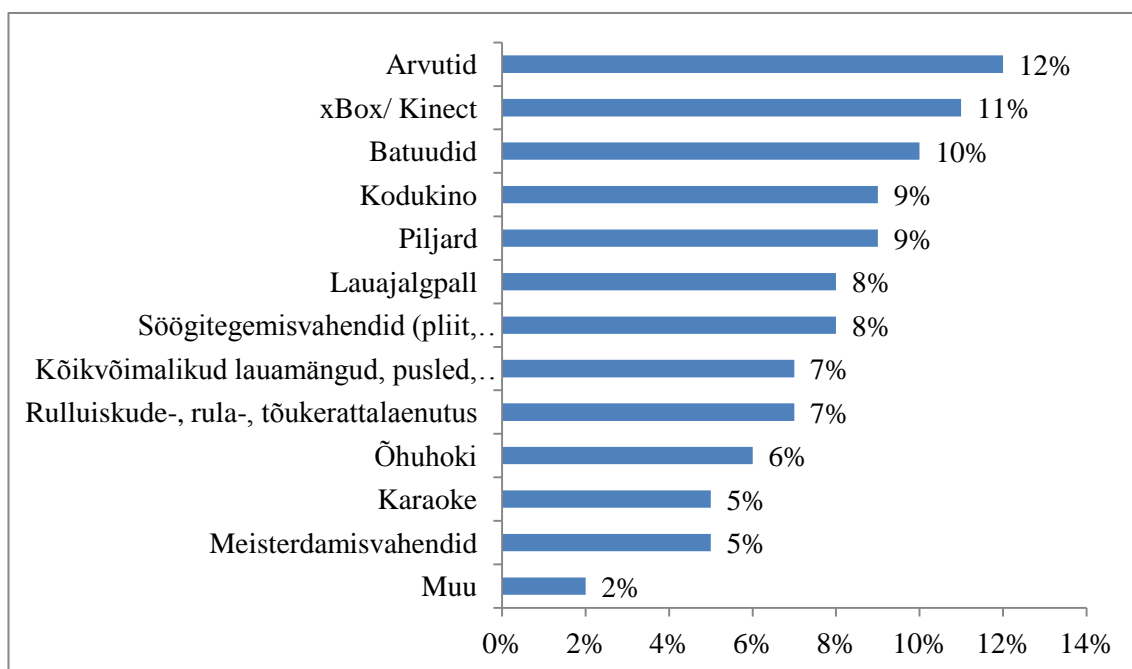
Joonis 11. Põhjused noortekeskuse külastamiseks (autori koostatud).

Küsimus „Millisel põhjusel külastad just seda noortekeskust?“ oli suunatud ainult noortekeskuse külastajatele. Küsimusele juhendikohaselt vastanuid oli 151 ehk 51% kõikidest vastajatest. Noortekeskuse külastajate jaoks on peamiselt kaks olulist põhjust keskuse külastamiseks – keskuse kodulähedane asukoht (23%) ning hea ajaviide pärast koolipäeva (22%). Meeldiva seltskonna pärast külastavad noortekeskust 16% vastanutest ning 11% seepärast, et nende sõbrad külastavad just seda noortekeskust. Vähem oluliseks peeti põhjuseid nagu: seal on huvitavad mängud/üritused (7%), meeldivad töötajad (4%), kodus ei taha olla (3%), hea võimalus uuteks tutvusteks (2%)

ja noortekeskuse hubasus/miljöö/sisustus (1%). Valiku „muu“ kasuks otsustasid 18 (11%) vastanut, kuid pooled neist said küsitluse sihtgrupist valesti aru ning vastasid, et nad ei ole noortekeskuse regulaarsed külastajad. „Muud“ põhjused miks noortele meeldib keskuses käia on näiteks interneti kasutamise võimalus, veedetakse sõpradega koos lõbusalt aega, kodus olemist peetakse igavaks ning üks neljanda klassi noormees vastas, et läheb Paikuse noortekeskusesse siis, kui ta *skatepargis* kukub ja haiget saab.

Järgnevad kaks küsimust olid juhendi kohaselt suunatud kõigile. Vastajatel oli võimalik lasta fantaasial lennata ning tuua välja erinevaid vahendeid ja tegevusi, mida võiks noortekeskus oma külastajatele pakkuda.

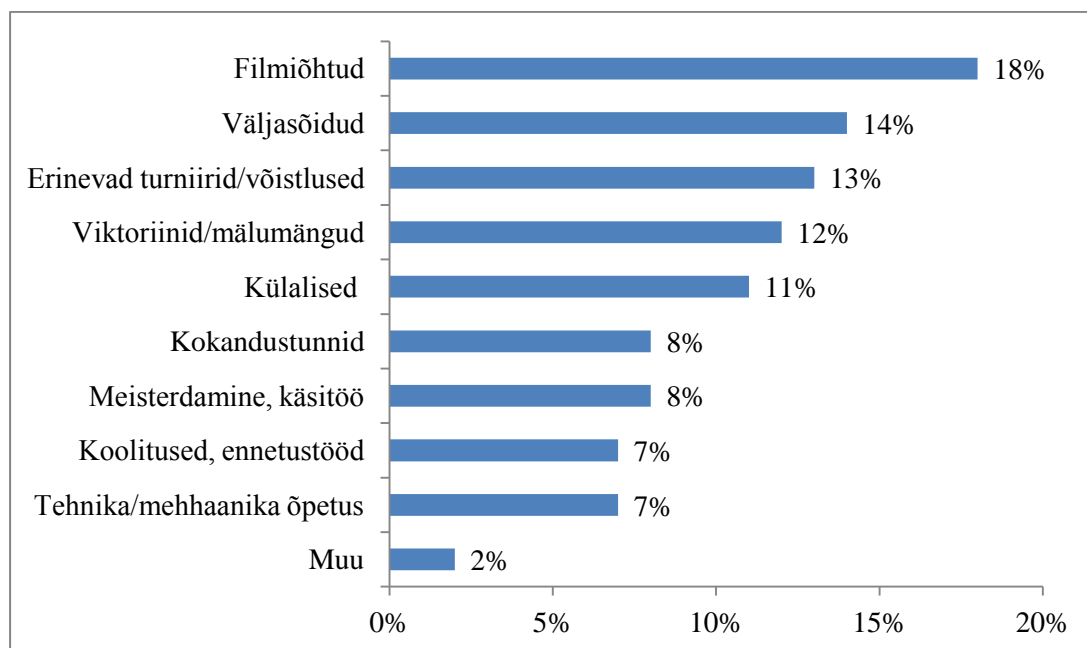
Järgneval joonisel on kirjeldatud tulemust küsimusele, milles paluti vastajatel välja tuua need vahendid, mis võiksid noortekeskuses kindlasti olemas olla. Autori poolt oli küsimusse välja toodud 12 valikut ning võimalus ka omalt poolt midagi lisada. Valida sai mitu varianti. Mõned valikus olnud vahendid on enamjaolt igas noortekeskuses ka juba olemas, kuid selle põhjal on võimalik vaadelda nende vahendite olulisust noortele.

Joonis 12. Noortekeskuses olevate vahendite kättesaadavuse olulisus noortele (autori koostatud).

Joonisel 12 on kirjeldatud vahendite olemasolu tähtsust ja vajalikkust uurimuses osalenud noorte arvates. Kuna oli võimalik valida mitu sobivat vastust, jagunevad ka vastused suhteliselt võrdselt. Kõige populaarsem tarvik noortekeskuses on 12% (189) inimese arvates arvutid. Mängukonsooli *Kinecti/xBoxi* peavad oluliseks 11% (168) vastajatest. Uurimuses olevate noortekeskuste inventari ei kuulu batuudid, kuid 10% (158) arvates võiksid need siiski keskuses olla. Kodukinost ja piljardist huvitub 9% (132-kodukino, 145-piljard) vastajatest. Lauajalgpalli sooviks mängida 8% (130) ja õhuhokit 6% (96) noortest. Söögitegemisvahendeid, nagu pliit, mikrolaineahi, külmkapp jne, sooviks noortekeskuses kasutada 8% (117) ning kõikvõimalikest lauamängudest, pusledest, mängukaartidest jm, tunneks rõõmu 7% (108) noort. Rulluis-kude-, rula-, tõukerattalaenutusest oleks huvitatud samuti 7% (111) vastanutest. Vähem oldi huvitatud karaoke võimalusest 5% (78) ja meisterdamisvahendite kättesaadavusest 5% (74). Omalt poolt lisa soovitavaid vahendeid 2% ehk 37 vastajat. Kõige populaarsemad vahendid, mida sooviti noortekeskuses kasutada olid mängukonsoolid *Play Station 3* ja *4*, *Wii*, lauatennis, lugemisel võiksid olla populaarsemad noorte- ja teaduslikke raamatuid, lisaks rula-, rulluis-kude- ja tõukerattalaenutusele võiks olla võimalik laenutada ka rattaid. Samuti sooviti noortekeskusesse joogiautomaati ja puhvetit. Kuigi mitmed, nii autori kui noorte poolt (*skatepark*, korvpall, batuudid vms), pakutud vahendid võivad olla noortekeskuses natuke ebareaalsed, võib joonise andmete põhjal järeldada, et hetkel on keskustes olemas ka noori huvitavaid ja neile olulisi vahendeid ning võiks võtta arvesse noorte poolt pakutuid varinate.

Järgnevalt uuriti noortelt, millised tegevused, üritused, väljasõidud, koolitused, võistlused võiksid noortekeskuses toimuda. Jällegi oli valikutesse toodud ka keskustes toimuvaid ettevõtmisi, et leida kinnitust noortekeskuse, noorte huvidele vastavas, tegevuses. Autori poolt oli välja pakutud üheksa vastust ning variant „muu“, valida võis mitu sobivat varianti.

Joonis 13. Noortekeskuses toimuvate tegevuste, ürituste, väljasõitude nõudlus (autori koostatud).

Kuna valida võis mitu sobivat vastuse varianti arvas 18% (222) noortest, et noortekeskuses võiks toimuda filmiõhtud, mis tähendab, et 74% valimist peavad filmi vaatamist noortekeskuses huvitavaks tegevuseks. Noortekeskuse poolt organiseeritud väljasõitudest, näiteks saatesalvestustele, piknikele, matkadele, oleks huvitatud 14% (171) noortest. Sindi ja Paikuse Avatud Noortekeskused on võimalusel korraldanud noortele neile meelepäraseid väljasõite, seal hulgas on käidud näiteks „Su nägu kõlab tuttavalt“ saatesalvestusel. Erinevatel turniiridel ja võistlustel osaleks 13% (159) vastanutest, hetkel toimuvad piljardi, lauajalgpalli ja muude mängude turniire nii Paikuse kui Sindi noortekeskuses. Viktoriinidest ja mälumängudest sooviks teadmisi proovile panna 12% (139) vastajatest. 11% (136) noort sooviksid näha noortekeskuses külalisesinejaid, näiteks kohalikke kuulsusi, poliitikud, eriala spetsialiste või näha ja proovida huvitavaid füüsika/keemia katseid. Kokandustundidest (8%; 93 inimest) ja meisterdamis-, käsitöolistest tegevustest oleksid huvitatud 8% (94) vastanutest. Koolitustest, ennetustöödest seoses alkoholi, tubaka, narkootikumide kahjulikkusest, seaduste- ja õiguste tundma õppimisest, eetikast, karjääri testist, nõustamisest, suunamisest oleksid huvitatud 7% (79) noortest. Autori arvates oleks noortele oluline

tunda seadust, eetikat ning kindlasti meelemürkide kahjulikkusest juba noores eas. Tehnikahuvilisi oli vastanute seas samuti 7% (85), kellest enamus olid poisid, kuid vastanute seas oli ka mitmeid tüdrukuid. Muu varianti lisas 2% (24) vastanutest. Enim pakuti omalt poolt lauatennisevõistluste ja tüdrukute õhtute korraldamist, sportlike tegevusi. Samuti täpsustati muu varinadi all ka eelnevaid valikuid, näiteks kuhu soovitakse väljasõite teha või kes võiks olla kuulsad külastajad.

3.4. Järeldused ja ettepanekud

Lähtuvalt uurimistulemustest ning tehtud analüüsist, teeb autor omapoolsed järeldused ja ettepanekud, mis võivad huvi pakkuda kõikidele Eestis tegutsevatele noortekeskustele, aga eelkõige uurimuses osalenud Paikuse ja Sindi noortekeskustele.

Küsitluses uuritud noorte vaba aja sisustamise erinevust sõltuvalt ilmast (vt joonis 8, lk. 32) eeldas autor, et jaheda ilmaga veedetakse rohkem aega tubastes tingimustes ning ilusa ilmaga leitakse tegevusi õues. Autor arvas, et jahedama ilmaga tõuseb noortekeskuste külastuste arv, kuid see hoopis kahanes. Selle asemel tõusis vaba aega kodus veetvata noorte arv 27 inimese võrra, millest võiks järeldada, et halvema ilmaga noored eelistavad aega veeta pigem mugavalt kodus kui minna noortekeskusesse. Seepärast võibki järeldada, et samal põhjusel langes ka *skateparke* külastavate noorte arv, umbes 4% võrra.

Autori poolt tehtavad ettepanekud lähtuvalt uurimustulemustest:

- Võimaldada noortel leida noortekeskuse tegevusest midagi isiklikku huvi pakkuvat.
- Korraldada noortekeskuses üritusi, mis pakuvad huvi igas vanuses noorele.
- Reklaamida keskuses toimuvaid üritusi laiemalt kui ainult noortekeskuse siseselt ja *Facebooki* fännilehel. Reklaame võiks olla ka näiteks koolides, kus käivad paljud noortekeskuse külastajad või koolides, mis asuvad keskuse läheduses. Toimuvate ürituste plakatid võiksid olla atraktiivsed, pilkupüüdvad ja noortepärased.

- Noortekeskused võivad korraldada joonisel 13 (lk. 38) välja toodud üritusi, väljasõite, turniire, kutsuda tuntuid külalisi, viia läbi kokandustunde. Paljud küsitluses osalenud noored huvituvad väga spordist, seepärast võiks luua noortekeskuse noortele võimalusi tegelemaks sportlike tegevustega. Näiteks viia läbi korvpalli või võrkpalli võistlusi lähedal asuval spordiväljakul.
- Võimaldada noortel kasutada joonisel 12 (lk 37) väljatoodud vahendeid, arvestades noorte soove, vajadusi ja eelistusi.
- Arvuti kasutamise võimalus on noorte jaoks väga olulisel kohal, mis tõttu võiks noortekeskused pöörata rohkem tähelepanu ka arvutivälisele tegevusele. Noortekeskused võiksid propageerida aktiivset eluviisi, piirates näiteks arvuti kasutuse aega ning rõhudes arendavatele tegevustele ja oskustele.
- Kuna paljud keskuse mittekülastajad hindasid noortekeskuse töötajaid mõnevõrra ebameeldivateks, võiks noortekeskuse personal olla erialase koolitusega ja motiveeritud tegelemaks laste ja noortega. Juhatus võiks noorsootöötajate kvalifikatsiooni kontrollida ja vajaduse korral viia läbi täiendavaid koolitusi.

Autori arvates peaksid noortekeskused suutma luua noortele võimalusi enesetäiendamiseks ning propageerima aktiivsemat eluviisi. Tehnika kiire arengu ja kättesaadavuse tõttu veedavad noored liiga palju aega sotsiaalmeedia võrgustikes ning arvutimänge mängides. Ka tänapäeva noored peavad õppima näost-näku suhtlemist, jagamist, probleemide lahendamist. Kui noortekeskused suudavad pakkuda igale noorele isiklikku kasu ja huvi, võiksid keskused olla noorte seas väga populaarsed uute tutvuste loomiseks, eneseteostuseks ja hea koht vaba aja meeldivaks ja aktiivseks veetmiseks.

Uurimustulemusi arvestades on võimalik järeldada, et praegune süsteem toimib ja noortekeskused on noorte jaoks avatud pigem neile sobival ajal. Seetõttu ei ole põhjalike muutuste läbiviimine lahtiolekuaegade suhtes vajalik.

KOKKUVÕTE

Käesoleva lõputöö teemaks on Paikuse Põhikooli ja Sindi Gümnaasiumi 4.-8. klassi noorte huvi- ja vabaajaline tegevus kodukoha piirkonnas. Töö teema valik on aktuaalne, kuna ühiskond pöörab palju tähelepanu noorte haridusele, huvitegevusele ja aina rohkem ka vaba aja sisustamise võimalustele ning sellega seotud probleemidele.

Töö teooria osa koosneb kahest peatükist. Esimeses peatükis keskendutakse noorsootööle Eestis ja Euroopas, seal hulgas noorsootöötajate tööülesannetele ja noortekeskuste tegutsemise vajadusele ja keskuses pakutavatele võimalustele. Samuti on teooria osas välja toodud Eesti Noorteühenduste Liidu roll noorteorganisatsioonide tegevuses. Esimese peatüki eesmärk on kirjeldada, mis on noorsootöö, millistele seadustele allutakse, kes on noorsootöötaja ning miks on see amet oluline, uuriti lähemalt ka noortekeskuste loomis- ja tegutsemisvajadust ning võimalusi, mida keskus noorele pakkuma peaks. Lisaks oli oluline välja tuua noorteorganisatsiooni mõiste ning põhjuseid, miks soovitakse vabatahtlikult osaleda noorteühingute tegevuses. Teooria teises osas keskendub autor uuringut läbiviidud piirkonnale ning sealsetele huvi- ja vabaajaliste tegevuste võimalustele. Teises osas kirjeldatakse huvitegevuse- ja hariduse mõistet, populaarsemaid huvitegevusi ning lähtudes uuringu „Noorte osalemine noorsootöös“ tulemustele ka põhjuseid osalemaks huvitegevusringides. Lähemalt kirjeldatakse Paikuse ja Sindi huvihariduslikke võimalusi, sealseid noortekeskusi ja teisi võimalikke võimalusi vaba aja veetmiseks kodukoha piirkonnas.

Lõputöö eesmärgiks oli välja selgitada noorte huvitegevuslik koormus, vabaajaline tegevus ning milliseid tarvikuid ning tegevusi noortekeskustelt oodatakse. Eesmärgi täitmiseks viidi läbi kvantitatiivne küsitlus Paikuse Põhikooli ja Sindi Gümnaasiumi 4.-8. klasside noorte seas.

Uurimuse valimisse kuulus 298 noort ning umbes 1/3 neist ei osale üldse huvitegevuses, 2/3 vastajatest käivad vähemalt ühes huviringis. Huvitegevuses osalevaid noori on palju ning mitmete noorte huvitegevuslik koormus on liiga suur, mis tõttu ei saa paljud neist piisavalt puhata või sõpradega vaba aega veeta. Andmete töötlusel selgus, et lisaks koolikohustusele käib 6% noortest rohkem kui neljas erinevas huviringis, 17% noortest huviringis rohkem kui neli korda nädalas ning tunnevad vabast ajast puudust. Valimist 23% noortest osalevad mõne noorteorganisatsiooni tegevuses, kuuluvad kooli õpilasesindusse, mõne omavalitsuse noortekogusse, noorteühingusse 4H või osalevad kodutütarde/noorkotkaste tegevuses.

Kodukoha lähistel on noortel mitmeid võimalusi vaba aja sisustamiseks. Autor uuris lisaks vaba aja veetmise viisidele ka võimalikke erinevusi sõltuvalt ilmastikuoludest, ehk millega meeldib noortele vaba aega sisustada sooja või külma ilmaga. Üldiselt meeldib noortele veeta aega kodus telekat vaadates, arvutis olles ning sõpradega jalutades. Noored käivad Pärnu linnas Batuudikeskus UP-is; veedavad aega *skateparkides*, nii Sindis, Paikusel kui Pärnus; külastavad noortekeskusi või mängivad sõpradega õues. Ka vaba aja tegevustes eelistavad paljud aktiivseid ja sportlikke tegevusi. Võrreldes tegevusi olenevalt ilmast, veedetakse külma ilmaga rohkem aega siseruumides, näiteks noortekeskuses või kodus, ning soojema ilmaga *skateparkis*, staadionil või lihtsalt õues olles.

Noortekeskuse külastajaid oli vastajate seas oodatust palju vähem. Põhjuseid noortekeskuse külastamiseks või mitte külastamiseks võib olla mitmeid. Noortelt uuriti miks neile ei meeldi mõnes noortekeskuses käia. Kõige olulisemad põhjused olid, et noortekeskus ei suuda pakkuda noorele väljundit, võimalusi eneseteostamiseks, seal on igav ning pole keskuses kellegagi käia ning üks minna ei soovita. Samuti olid ebameeldivad noorsootöötajad 6% vastajate seas oluliseks põhjuseks keskuse mitte külastamiseks, mis autori arvates on üks edasi uurimist vajav probleem.

Lisaks uuriti noortekeskuste lahtiolekuaegade sobivust külastajatega, 74% jaoks on keskuse lahtiolekuajad sobivad ning 15% arvates võiksid noortekeskus olla kauem

avatud. Valimist 36% aga külastavad mõnda noortekeskust regulaarselt, tihedaid külastajaid, neid kes külastavad keskust vähemalt 2-3 korda nädalas, oli lausa 44% ning praktiliselt igapäevaseid külastajaid neist oli 6%. Põhjuseid noortekeskuse külastamiseks võib olla samuti mitmeid. Uuringus selgus, et peamine põhjus miks keskust külastatakse on noortekeskuse asukoht võrreldes vastaja koduga ning keskkuses käimine on heaks ajaviiteks peale kooli. Oluliseks peeti ka meeldivat seltskonda ja sõpru, kes keskkuses käivad. Vähem pakuti varinate nagu huvitavad tegevused, meeldivad töötajad, hubane keskkond, hea võimalus tutvusteks ning kodus ei taha olla. Märgata tuleks, et küsimusele said noored valida vaid ühe, neile sobivaima, vastuse ning ka vähem pakutud variante ei tohiks tähelepanuta jätta.

Noortekeskused on loodud arvestades noorte huvid ja soovidega, mis pärast oli autori jaoks oluline uurida, mida noored noortekeskuses teha sooviksid ning millised vahendid võiksid kättesaadavad olla. Andes noortel võimaluse fantaasial lennata, soovitakse kõige rohkem noortekeskuses kasutada arvuteid, *xBox/Kinecti*, batuute, kodukino ja piljardit. Vähem oluline ei olnud ka lauajalgpalli ja õhuhoki mängulaud, karaokemasin, meisterdamisvahendid, söögitegemisvahendid ja võimalused, kõikvõimalikud lauamängud ja võimalus laenutada rulluiske, tõukerattast ja rula. Lisaks pakkusid noored omalt poolt veel tarvikuid nagu *Play Station 3* ja *4*, *Wii*, lauatennis. Sooviti, et oleks võimalik lugeda populaarsemad noorte- ja teaduslikke raamatuid, lisaks rula-, rulluiske- ja tõukerattalaenutusele võiks olla võimalik laenutada ka rattaid. Samuti sooviti noortekeskusesse joogiautomaati ja puhvetit.

Töös tõstatatud neljale uurimusküsimustele sai autor läbi uurimuse ka vastused ning uurimusülesanded täidetud. Käesoleva töö tulemused ning ettepanekud võiksid huvi pakkuda kõikidele noortekeskustele, kuid eelkõige uuringus tihedalt mainitud, Paikuse ja Sindi, noortekeskuste noorsootöötajatele ja juhatajatele.

VIIDATUD ALLIKAD

1. Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus. Kokkuvõte. [http://www.ank.ee/?p=p_307&sName=kokkuv%F5te] 28.04.2014.
2. Eesti Hariduse Infosüsteem. [http://www.ehis.ee/] 10.04.2014.
3. Eesti Noorteühenduste Liit. Organisatsioonist. [http://www.enl.ee/et/Organisatsioonist] 8.04.2014.
4. European Network of Youth Centres. [http://www.eycn.org/] 28.04.2014.
5. Haridus- ja Teadusministeerium. Huviharidus ja huvitegevus. [http://www.hm.ee/index.php?045027] 10.04.2014.
6. Huvialaharidus ja huvitegevus. Rakenduslik kompleksuuring 2005. Tartu: Maaelu Arengu Instituut. [http://www.google.ee/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CDcQFjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.hm.ee%2Findex.php%3Fpopup%3Ddownload%26id%3D4083&ei=fYZGU9iRH4OZO8TbgPgH&usg=AFQjCNH6WgHxJK8Vt4tce_Nm-KM-bJAHRA&sig2=XrCbk2-mDksVsLOgGxApnA&bvm=bv.64507335,d.ZWU&cad=rja] 10.04.2014.
7. Karl Jüri Rammi nimeline Sindi Muusikakool. [http://sindimuusikakool.edicypages.com/et] 10.04.2014.
8. Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus. 1993 – RT I 1993, nr 37, art 558.
9. **Murakas, R.** Eesti noorsootõtaja, tema pädevused ja koolitusvajadused. [http://mitteformaalne.ee/assets/ftpupload/noorsoototajate-uuring-2010.pdf] 25.03.2014.
10. Narva Noortekeskuse põhimääruse kinnitamine 1998. – RTL 1999, nr 22, art 258.
11. Noored ja noorsootöö. 2012. Tallinn: AS Ecoprint.

12. Noorsootöö rahastamine kohalikes omavalitsustes. Uuringu aruanne. 2008. Tallinn: Hasartmängumaksu Nõukogu. [https://www.siseministeerium.ee/public/Eesti_Noorsoo_Instituut_Reitav_Urmo_ja_Krussell_Siim_2008_Uuringu_aruanne_Noorsootoo_rahastamine_kohalikes_omavalitsustes._Tallinn_Eesti_Noorsteuhenduste_Liit.pdf] 10.03.2014.
13. Noorsootöö seadus 2010. – RT I 2010, nr 44, art 262.
14. Noorsootöö strateegia 2006-2013. Tartu: Haridus- ja Teadusministeerium. [www.hm.ee/index.php?popup=download&id=7156] 25.03.2014.
15. Noorsootöötaja kutsestandart. Eesti Noorsootöö Keskus. Tallinn: Ecoprint AS.
16. Noorsootöötaja kutsestandart. Kutse-eeetika noorsootöös. [http://www.kutsekoda.ee/et/kutseregister/kutsestandardid/10086807/lae/noorsoootootaja-iii-ivv-08pdf] 25.03.2014.
17. Noortekeskuste Hea Tava. [http://www.ank.ee/files/Noortekeskuste%20Hea%20Tava%20eeln6u.pdf] 10.03.2014.
18. Noortemonitor 2009. Eesti Noorsoo Instituut. 2010. [http://www.noorteseire.ee/system/resources/BAhbBlSHOGZmIjkyMDEwLzEyLzE0LzE1XzM4XzQwXzcwMV9Ob29ydGVNb25pdG9yXzIwMDIfZmluYWwucGRm/15_38_40_701_NoorteMonitor_2009_final.pdf] 10.03.2014.
19. NYA Guide to Youth Work and Youth Services. National Youth Agency. [http://www.nya.org.uk/catalogue/workforce-1/nya-guide-to-youth-work-and-youth-services] 25.03.2014.
20. Paikuse Avatud Noortekeskus. MTÜ Paikuse Avatud Noortekeskus Panoke põhikiri. [http://www.panoke.ee/uploads/2/3/4/3/2343306/panoke_phikiri.pdf] 14.06.2013.
21. Paikuse Huvikool. [http://paikusehuvikool.eu/] 24.01.2014.
22. Paikuse Põhikool. Pärast tunde. [http://www.ppk.edu.ee/parast-tunde] 24.01.2014.
23. Paikuse vald. Kultuur. [http://paikuse.ee/?id=22] 16.02.2014.

24. **Pelju, H.** 2014. Klienditöö praktika aruanne. TÜPK klienditöö praktika. (Aruanne).
25. Sindi Ank. [<http://ank.sindi.ee/>] 17.03.2014.
26. Sindi Gümnaasium. Pärast tunde. Huviringid. [<http://www.sindigymnaasium.ee/parast-tunde/huviringid/>] 24.01.2014.
27. Sindi linn. [<http://sindi.kovtp.ee/et/sindi-avatud-noortekeskus>] 24.01.2014.
28. **Valge, M.** 2013. Noorsootöö õpik. Tallinn: Ecoprint.
29. Whole Building Design Guide. Youth Centers. Building Attributes. [http://www.wbdg.org/design/youth_centers.php] 27.03.2014.
30. Youth Work. Youth Partnership. [<http://youth-partnership-eu.coe.int/youth-partnership/glossary.html>] 25.03.2014.

LISAD

Lisa 1. Küsitluse ankeet

Tere noor vastaja!

Olen Tartu Ülikooli Pärnu kolledži III kursuse sotsiaaltöö korralduse eriala tudeng Heleri, uurin noortekeskuste osa vaba aja sisustamisel ning palun Sinu abi oma lõputöö andmete kogumisel. Selleks palun Sul täita käesolev küsitlus, mille andmete töötlemine on täielikult anonüümne. Küsitluse täitmine võtab aega kuni 10 minutit. Palun Sul hoolikalt lugeda igat küsimust ning leida sobiv vastusvariant.

Küsitlusele kulunud Sinu aeg on minu jaoks väga väärtuslik.

1. Sa oled

- Poiss
- Tüdruk

2. Millises koolis sa õpid?

- Paikuse Põhikoolis
- Sindi Gümnaasiumis

3. Mitmendas klassis sa käid?

- 4. klassis
- 5. klassis
- 6. Klassis

Lisa 1 järg

7. klassis

8. klassis

4. Millisesse noorteorganisatsiooni Sa kuulud? Võib vastata mitu varianti.

Ei kuulu ühtegi noorteorganisatsiooni

Olen Eesti Noorteühingu 4H liige

Olen noortekogu tegevuses

Olen kooli õpilasesinduse liige

Muu:.....

5. Kas Sa käid mõnes huviringis/trennis (muusikakool, jalgpall, korvpall, kunstikool jms)? Võib vastata mitu varianti.

Ma ei käi huviringis ega trennis

Käin Pärnu linna huviringis/trennis

Käin Sindi Avatud Noortekeskuse huviringides

Käin Sindi Muusikakoolis

Käin Sindi Gümnaasiumis huviringides

Käin Paikuse Põhikoolis huviringides

Käin Paikuse Huvikoolis

Käin mujal huviringis/trennis (kus?):.....

6. Mitmes huviringis/trennis Sa kokku osaled?

Ma ei käi huviringis

Ühes

Kahes

Kolmes

Neljas või enam

Lisa 1 järg

7. Mitu korda nädalas on Sul trenne/huviringe?

- Ma ei käi huviringis
- 1-2 korda nädalas
- 3-4 korda nädalas
- Rohkem kui 4 korda nädalas

8. Millega tegeled oma vabal ajal, kui õues on soe ilm? Võib vastata mitu varianti.

- Käin Pärnu Batuudikeskus UP-is
- Külasthan Sindi Avatud Noortekeskust
- Külasthan Paikuse Avatud Noortekeskust
- Külasthan Pärnu Avatud Noortekeskust
- Jalutan sõprade/sõbrannadega mööda tänavaid, „chillime“
- Käin Paikuse skeitpargis rula/tõukeratast/BMX/rulluiske sõitmas
- Käin Sindi skeitpargis rula/tõukeratast/BMX/rulluiske sõitmas
- Käin Pärnu skeitpargis rula/tõukeratast/BMX/rulluiske sõitmas
- Käin Sindi Gümnaasiumi staadionil pallimänge mängimas (korvpall/jalgpall jne)
- Olen kodus (õpin, hoolitsen õe/venna eest, mängin arvutimänge, vaatan televiisorit vms)
- Mul ei ole üldse vaba aega, kuna olen hõivatud kooli/huviringide/ pere kohustustega
- Muu (täpsusta):.....

9. Millega tegeled oma vabal ajal, kui õues on külm ilm? Võib vastata mitu varianti.

- Käin Pärnu Batuudikeskus UP-is
- Külasthan Sindi Avatud Noortekeskust
- Külasthan Paikuse Avatud Noortekeskust
- Külasthan Pärnu Avatud Noortekeskust
- Jalutan sõprade/sõbrannadega mööda tänavaid, „chillime“

Lisa 1 järg

- Käin Paikuse skeitpargis rula/tõukeratast/BMX/rulluiske sõitmas
- Käin Sindi skeitpargis rula/tõukeratast/BMX/rulluiske sõitmas
- Käin Pärnu skeitpargis rula/tõukeratast/BMX/rulluiske sõitmas
- Käin Sindi Gümnaasiumi staadionil pallimänge mängimas (korvpall/jalgpall jne)
- Olen kodus (õpin, hoolitsen õe/venna eest, mängin arvutimänge, vaatan televiisorit vms)
- Mul ei ole üldse vaba aega, kuna olen hõivatud kooli/huviringide/ pere kohustustega
- Muu (täpsusta):.....

10. Kas Sa külastad regulaarselt mõnda noortekeskust?

- Jah
- Ei

Lisa 1 järg

Küsimusele nr 11 vastavad need, kes EI KÜLASTA noortekeskust

11. Noortekeskuse mittekülastajale: millistel põhjustel Sa ei käi vabal ajal noortekeskuses? Palun märgista iga põhjuse olulisus ristiga.

Põhjused	Oluline põhjus	Vähem oluline	Ei ole põhjuseks
Informatsiooni puudus (ei ole teadlik noortekeskuste olemasolust, selle võimalustest)			
Noorsootöötajad on ebameeldivad (kurjad, igavad, liiga noored/vanad vms)			
Enamus külastajad on liiga noored			
Enamus külastajad on liiga vanad			
Noortekeskuses on igav			
Noortekeskuse lahtiolekuajad ei sobi mulle			
Noortekeskus ei paku mulle väljundit, võimalusi eneseteostamiseks			
Pole kellegagi noortekeskuses käia ja üksi ei taha minna			
Noortekeskus asub koolist/kodust liiga kaugel			
Mulle ei meeldi noortekeskuse sisustus			
Muu põhjus:			

Küsimustele number 12 – 12.3 vastavad noortekeskuste KÜLASTAJAD

12. Noortekeskuse külastajale: millist noortekeskust oled selle õppeaasta (2013 sügis – 2014 kevad) jooksul kõige rohkem külastanud? Vali üks üks variant.

- Paikuse Avatud Noortekeskus „PaNoKe“
- Sindi Avatud Noortekeskus
- Pärnu Avatud Noortekeskus
- Mõni muu noortekeskus:.....

Lisa 1 järg

12.1. Kas Sulle sobivad selle noortekeskuse lahtiolekuajad?

- Ajad on mulle väga sobivad
- Ajad on mulle pigem sobivad
- Ajad on mulle pigem ebasobivad
- Ajad ei sobi mulle üldse
- Noortekeskus võiks olla kauem avatud

12.2. Kui sageli oled külastanud seda noortekeskust sellel õppeaastal?

- Vähem kui 1-2 korda kuus
- 1-2 korda kuus
- 1 kord nädalas
- 2-3 korda nädalas
- Rohkem kui 3 korda nädalas
- Praktiliselt iga päev, kui see noortekeskus on avatud

12.3. Millisel põhjusel külastad just seda noortekeskust? Vali enda jaoks üks kõige olulisem põhjus.

- Kodule kõige lähemal
- Peale kooli hea ajaviide
- Sõbrad käivad just selles noortekeskuses
- Meeldiv seltskond noori
- Meeldivad töötajad
- Kodus ei taha olla
- Seal on huvitavad mängud/üritused
- Hubane miljöö/õhkkond/sisustus
- Hea võimalus uuteks tutvusteks
- Muu põhjus:.....

Lisa 1 järg

Küsimustele number 13 – 14 vastavad KÕIK

13. Milliseid mänge/vahendeid võiks olla noortekeskuses võimalik kasutada?

- Arvutid
- xBox/Kinect
- Kodukino
- Õhuhoki
- Piljard
- Karaoke
- Batuudid
- Lauajalgpall
- Meisterdamisvahendid
- Kõikvõimalikud lauamängud, pusled, mängukaardid
- Rulluislude-, rula-, tõukerattalaenus
- Söögitegemisvahendid (pliit, mikrolaineahi, külmkapp jne)
- Lisa veel üks:.....

14. Milliseid tegevusi/üritusi/väljasõite/külalisi võiks noortekeskus pakkuda?

- Erinevad turniirid/võistlused
- Filmiõhtud
- Viktoriinid/mälumängud
- Kokandustunnid
- Meisterdamine, käsitöö
- Tehnika-/mehhaanikaõpetus
- Koolitused, ennetustööd (alkohol, tubakas, narkootikumid, seaduste ja õiguste tundmine, eetika, karjääririst/nõustamine/suunamine)
- Väljasõidud (saatesalvestustel osalemine, matkad, piknikud, kultuuriõhtud, orienteerumine)

Lisa 1 järg

- Külalised (kohalikud kuulsused, poliitikud, erialaspetsialistid, füüsika-
/keemiakatsed)
- Lisa veel üks:.....

Tänan vastamast!

Lisa 2. Noorsootöö sisu, eesmärgid ja vanuserühmad Eestis ja teistes riikides

Riik	Sisu	Eesmärk	Vanuserühm
Norra	Noortele sisustatud vaba aja veetmise ning isiklikuks arenguks võimaluste pakkumine osaluse ja sotsiaalse kaasatuse kaudu	Osaluse ja demokraatia väärtuste tutvustamine, sotsiaalse tõrjutuse ja marginaliseerumise ennetamine	< 26
Eesti	Tingimuste loomine noore isiksuse mitmekülgseks arenguks, mis võimaldab noortel vaba tahte alusel perekonna-, tasemeharidus- ja tööväliselt tegutseda	Lua eeldusi ja toetada noore toimetulekut ühiskonnaliikmena	7-26
Saksamaa	Võimaluste loomine, mis toetab noorte arengut ja eneseväljendust, toetades nende huvidele, sotsiaalsele vastutusele ja kaasamisele	Sotsiaalne ja isiklik areng, mis keskendub eneseostuse, osaluse ja lõimituse kontseptsioonidele	14-27
Holland	Noori toetavad teenused	Sotsiaalne kaasatus ja osalemine ühiskonnaelus	< 23
Iirimaa	Juhendatud õppeprotsess, mis toetab noorte isiklikku ja sotsiaalset arengut nende vabal tahtel põhineva osaluse kaudu. Tegevus lisaks formaalsele haridusele, mis on korraldatud valdavalt vabaihenduste kaudu	Noorte sotsiaalne ja isiklik areng	10-25
Kreeka	Hariduse ja heaolu teenused, mis toetavad noorte üleminekut täiskasvanuella	Noorte sotsiaalne ja isiklik areng. Aktiivse poliitilise osaluse toetamine, sotsiaalne kaasatus	< 30
Hispaania	Sotsiaalse, kultuurilise, haridusliku ja ühiskondliku suunitlusega tegevused noortele ja noortega	Sotsiaalse tõrjutuse ja marginaliseerumise leevendamine. Noorte lõimumine täieõigusliku ühiskonna liikmetena kõikidesse eluvaldkondadesse	15-29
Rumeenia	Tingimuste loomine noorte isiksuste mitmekülgseks arenguks, mis põhineb nende vajadustel ja soovidel	Ligipääs noorteinfole, kaasatus ühiskonna elus, sotsiaalse tõrjutuse ennetamine, kaasatus ja kodanikuaktiivsus, eneseostus, õppeprotsess	15-35

Allikas: Valge 2013: 21.

Lisa 3. Noortekeskustes pakutavad võimalused/tegevused

Tavategevused, mis on igas keskusel ehk baastegevused	Tegevused, mida pakutakse tavapäraselt eriettevalmistuse (load, litsentsid, standardid jms) või lisaressursside (raha, spetsialistid) olemasolul
Avatud noorteruum/tuba – võimalus kohtuda sõpradega, kuulata muusikat, mängida lauamänge, kasutada arvutit, osaleda mitmesugustel infoüritustel, võimalus kasutada kööginurka	Mobiilne noorsootöö (tänavatöö, töö internetis, noorsootöö teenuse tagamine teises piirkonnas, noorsootöö pakkumine noorte kogunemiskohtades)
Projekti nõustamine ja noorte initsiatiivi toetamine	Tööhõivelisuse toetamine (tööelu tutvustamisega seotud tegevused, sh näiteks õppekäigud, tööbörssi ja õpilasmaleva rühmade korraldamine)
Noorteinfo edastamine	Võrgustikutöö projektid ja sellest lähtuvate teenuste pakkumine
Noorte esmatasandi nõustamine ja vajaduse korral spetsialisti juurde suunamine	Noorte omaalgatusfondi koordineerimine (NAF)
Ennetusalased temaatilised tegevused	Huvitegevus
Vabatahtliku tegevuse võimaldamine	Noorte temaatilised koolitused ja noortelaagrite korraldamine
Noorte osaluskoegade/aktiivgruppide koordineerimine või toetamine	Rahvusvaheline noorsootöö

Allikas: Noortekeskuste Hea... 2013: 13.

Lisa 4. Uurimuse valim soo, kooli ja klasside järgi (autori koostatud)

Sugu	Klass	Paikuse Põhikool	Sindi Gümnaasium	Kõik kokku
Poisid	4. klass	20	5	25
	5. klass	17	12	29
	6. klass	10	14	24
	7. klass	18	9	27
	8. klass	10	8	18
Poisid kokku		75	48	123
Poisid kokku %		25%	16%	41%
Tüdrukud	4. klass	48	6	54
	5. klass	18	9	27
	6. klass	20	7	27
	7. klass	17	15	32
	8. klass	19	16	35
Tüdrukud kokku		122	53	175
Tüdrukud kokku %		41%	18%	59%
Kõik kokku		197	101	298
Kõik kokku %		66%	34%	100%

SUMMARY

PAIKUSE BASIC SCHOOL'S AND SINDI HIGH SCHOOL'S 4.-8. CLASS YOUTHS' EDUCATIONAL HOBBIES AND SPARE-TIME ACTIVITIES IN LOCAL AREAS

Heleri Pelju

The given graduation thesis is written about “Paikuse Basic School’s and Sindi High School’s 4.-8. Class Youth’s Educational Hobbies and Spare-Time Activities in Local Areas” because the society cares about youths’ education, educational hobbies, spare-time activities and problems related to these subjects, for instance vandalism, excessive consumption of alcohol, tobacco and narcotic substances at an early age. These problems usually arise when the youths channel their energy to the wrong kinds of activities. The subject of this graduation thesis is of personal interest to the author as a youth-worker at Paikuse Open Youth Center and as a resident of Sindi.

The aim of this graduation thesis is to find answers to the questions of interest, which are the youths’ spare-time activities and its relation with youth centers, the desired supplies provided by youth centers, and also the amount of time spent on educational hobbies. In order to collect relevant data, the author carried out a survey, based on quantitative survey method, amongst Paikuse Basic School’s and Sindi High School’s students from forms 4-8.

In order to construct the survey, the author composed a theoretical overview related to the questions in the questionnaire. The author collected information from three

regulations in Estonia, four publications, the author's practice report and internet-sources, using both Estonian and English materials. In addition, two interviews were conducted with youth center managers Helle Vent and Marika Valter.

Originating from the previously stated problems, the aim of this graduation thesis is to analyze Paikuse Basic School's and Sindi High School's students' spare-time activities and time spent on educational hobbies. The analysis is based on previously stated regions' youths' answers to the questionnaire.

The following tasks of research are brought up in this graduation thesis.

- Construct a theoretical overview of the subject and become acquainted with literature related to this field of study,
- Give an overview of legal regulations related to this subject,
- Choose a method for research and a selection of respondents, and compose a questionnaire;
- Collect, analyze and interpret data;
- Give answers to the stated questions of interest and make conclusions,
- Make suggestions based on results of the survey.

The selection of respondents includes 298 youths ranging from ages 10-14. Major research findings include the following.

One third of the respondents do not have any educational hobbies and two thirds have at least one educational hobby. It became evident that, in addition to compulsory school attendance, 6% of the respondents have four or more educational hobbies and that 17% are engaged in educational hobbies more than four times a week, and many feel they lack of spare time.

Youths have many different opportunities for spare-time activities. In general, the youths preferred spending time outside with their friends and at home watching television and being on the computer. The youths like to engage themselves in sportive

activities, such as visiting the trampoline center UP in Pärnu, local skate parks and youth centers or play outside. The author also researched the differences of spare-time activities based on weather differences. As expected, the youths prefer to spend time indoors in cold weather.

The amount of respondents visiting youth centers was lesser than expected. The most common reasons for not visiting youth centers were that the youth center cannot provide an output nor possibilities for self-development for the youths and they feel bored. A whole 6% depict youth center workers as unpleasant, which is an alarming argument needing to be researched furthermore. The reasons for visiting the youth centers were proximity to home, pleasant company of peers, friendly environment and the opportunity to make new acquaintances. Even though only a few marked not wanting to spend time at home as a reason for visiting youth centers, it is still a distressing sign and should not be underestimated.

The questionnaire involved questions about the youths' desired supplies. In addition to the expected answers, such as pool tables, computers and xBox/Kinect consoles, it was also suggested that the youth center provided a possibility to rent different sporting supplies, such as skateboards, rollerblades and bicycles. Surprisingly, the youths wanted popular youth publications and scientific literature.

The author completed the previously stated tasks of research and accomplished the goal of the graduation thesis by answering the four stated questions of interest. The results of this survey may be of interest to youth centers all around but foremost to the youth centers in Sindi and Paikuse.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Heleri Pelju

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose Paikuse Põhikooli ja Sindi Gümnaasiumi 4.-8. klassi noorte huvi- ja vabaajaline tegevus kodukoha piirkonnas

mille juhendaja on Tiiu Kamdron.

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
 - 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
 3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Pärnus, **21.05.2014**